

ಅಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ತರೂಪವಲ್ಲ ಈ ಆಪ್ತೇಶ್ಯಾಯಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವು ಅಜೀವವಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರೀ ಜೀವವು ಹೊಡ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವವಲ್ಲ ಅಹಮ ! ವ್ಯವಹಾರ ಜೀವವರೂ ನಿಶ್ಚಯಾದಿಂದ ಅನಾತ್ಮ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವ ಅಜೀವದ ಭೇದಭಾನವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಧದ ಸಂಬಂಧವು ವಿಭಾವದಿಂದ ಇದೆ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷದ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ವಫಾವದಿಂದ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಬಂಧ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ತರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಜ್ಞಾಯಿಕ ಆತ್ಮನು ಸ್ವ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ, ರಾಗ, ಬಂಧ ಇವು ಪರವಿವರೆಯಿಂದ ಯಾವ ಭೇದಭಾನವಾಗಿದೆಯೋ ಅದುವೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾರಣವಿದೆ ಉಳಿದವ್ಯಾಖ್ಯಾವ್ಯಾ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಜೀವ ಅಜೀವದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೀವಾಜೀವಹ ಭೇಳು ಜೋ ಜಾಣಿ ತೇ ಜಾಣೆಯುಳು

ಮೋಕ್ಷಹ ಕಾರಣ ಏಲು ಭಣಿ ಜೋಇ ಜೋಇಹಿಂ ಭಣೆಲು ||38||

ಜೀವ- ಅಜೀವದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದವನೆಲ್ಲವ ತಿಳಿಯುವನ್ನು

ತವಸಿಗಳಿಂದುವರೆಲೆ ಯೋಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆಯಿಂದು ||38||

ಅಭ್ಯರ್ಥ : ಎಲ್ಲೆ ಯೋಗಿಯೇ ! ಯಾವನು ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಜೀವದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಯಿಂದು ಯೋಗಿವರಿಗಳು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಯೋಗಿಯೇ ! ಯಾವನು ಜಡ ಮತ್ತು ಚ್ಯಾತನ್ಯ ಇವು ಎರಡೂ ಸರ್ವಭಾ ಭಿನ್ನವಿವರೆಯಿಂದು ಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಡುವನು ಎಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಶುದ್ಧಿಸ್ತಾನ ಹಾಗೂ ಅನಂದಮಯ ಸ್ತರೂಪವಿದಿಂದ ನೋಡುವನು ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಜೀವ ಸ್ತರೂಪವಾಗಿ ನೋಡುವನು ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಅಹಮ ! ಜೀವ-ಅಜೀವದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಜೀವನು ಶುದ್ಧಿಸ್ತಾನ-ಅನಂದಾದಿಗಳ ಸ್ತರೂಪವಿದಿಂದ ಇದ್ದರೆ ರಾಗ, ಕರ್ಮ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಲ್ಲವು ಅಜೀವವಿವರೆಯಿಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ.

ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಜೀವದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರೆಡರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಂಧವೇ ಆಗಲಾರದು. ಯಾವಾಗ ಎರಡರ ಸಂಬಂಧವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಆಗ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಇವರೆಡರ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ. ಜೀವ - ಅಜೀವದ ಭೇದಭಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾರಣವಿದೆಯಿಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

‘ಭೇದಭಾನವೂಂದೇ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದು ಉಳಿದಲ್ಲವು ಅಥವ ಅಭಿಜ್ಞಾನವಿದೆ’. ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಜಡಗಳು ಭಿನ್ನವಿವರೆಯಲ್ಲವೇ ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವು ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪ್ಯಾಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಂಧ ಮತ್ತು ಬಂಧದ ಅಭಾವರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಎರಡರ ಸ್ತರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ಭಾವಗಳು ಭಿನ್ನವಿವರೆಯಿಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣಗಳಾದಂಥ ಆತ್ಮ ಸ್ತರೂಪದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದೆಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆತ್ಮನು ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಪರದಿಂದ ಭಿನ್ನವಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಶುದ್ಧಿಸ್ತರೂಪವಿದಿಂದ ಅಭಿನ್ನ, ಅಭೇದ, ವಿಕಿಂದ್ರಾನಿಸಿದೆ ಭೇದಭಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಸ್ತರೂಪವಿದೆ ಎಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಪರಸನ್ನಿಖಿತಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನುಭವ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದು.

ಆತ್ಮನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಿದ್ದಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಕೇವಲ-ಖಾಣ-ಸಹಾಲಿ ಸೋ ಅಪ್ಪಾ ಮುಗ್ಗ ಜೀವ ತುಹು

ಜಜಿ ಉಹಂಹಿ ಸಿವ-ಲಾಹು ಭಣಿಜ ಜೋಜಿಹಿಂ ಭಣಿಲು ||39||

ಕೇವಲಜ್ಞಾನಮಯಾತ್ಮನು ಜೀವನೆ ಇವನೆಂದರಿಯುವುದು

ಶಿವಸುಖವನು ನೀ ಬಯಸುತ್ತಿರೆ ಯತಿವಚನವ ತಿಳಿ ಎಲೆ ಯೋಗಿ ||39||

ಅಫರ :- ಎಲ್ಲೆ ಯೋಗಿಯೇ ! ನೀನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಯಾವ ಆತ್ಮನಿದ್ವಾನೆ ಅವನನ್ನೇ ಜೀವವೆಂದು ತಿಳಿ, ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಇದೇ ಉಪಾಯವಿದೆಯೆಂದು ಯೋಗಿವರರುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಯೋಗಿಯೇ ! ನೀನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಅಭಿವಾ ಸಾಧು ಪರಮೇಶ್ವರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಯಿಯಾದ ಮಾತು ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವವಿದೆ, ಆದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ವಭಾವವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು. ಆತ್ಮನು ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಿದ್ವಾನೆ ನೀನು ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು !

ಆತ್ಮನು ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಏಕಾಕಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ವಾನೆಂದು ಅರಿವು ಮೂಡಿ ಬರಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ದೇಹವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳಿಲ್ಲವು ಪರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಭು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವಂಥ ಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವಿಯಿದ್ವಾನೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೋಕ್ಷ ಲಾಭದ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಎಂದರೆ ನಿರ್ಮಲ ಅನಂದದ ಪೂರ್ಣ ಪರ್ಯಾಯಿದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ - ಪೂರ್ಣ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ! ಅವನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ! ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವದ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷ ದೊರಕುವುದು. 'ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು'ಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿತಿ, ಜ್ಞಾನ - ಸ್ತ್ರಿರೆ ಮತ್ತು ಆನಂದ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಳಿಲ್ಲವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಷ್ಟು. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ಂತನ ಜ್ಞಾನ- ಚಾರಿತ್ರಯಾವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಬಂದು ಬಿಡುವುದು.

ಆತ್ಮನನ್ನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ಯ ಅನಂತಗುಣಗಳ ಪ್ರತಿಭಾವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಅನ್ಯಗುಣಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನ್ಯ ಗುಣಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಜ್ಞಾನವಾಗುವಯಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ಗುಣಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಇತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ಗುಣವು ಮಾತ್ರ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅನಂದದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇದು ಆನಂದದ ಅನುಭವವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಂತೂ ಜ್ಞಾನವೇ ಇದೆ. ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃಗ್ಂತವಾದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇದು ಸಮೃಗ್ಂತವಿದೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತು ? ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಿದ್ವಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವೇನು ? ಆದರೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಆದರೆ ಆತ್ಮನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂತರವು ಕಂಡು ಬರುವುದು ! ಆತ್ಮನು

ಶರೀರ-ವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ? ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಅತರವಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಈತನ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೂ ಈತನ ದರೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವುದು. ಬಾಹ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಯಂದ ಇದು ತಿಳಿದು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ; ಜ್ಞಾನಿಯು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿಂತೂ ಅವನು ರಾಗದ ಸಾಮಾಜಿಕನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಆತ್ಮನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಯೋಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕನ್ನು ಸ್ವಿಕಾರ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಯೋಗಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಜವಾಗಿ ಶಿವಲಾಭವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮ-ತತ್ವವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ! ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇದ !

ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಕೋ ಸುಸಮಾಂಂಿ ಕರಲು ಕೋ ಅಂಚಲು ಭೋಪ್ರ-ಅಭೋಪ್ರ ಕರಿವಿ ಕೋ ವಂಚಲು
ಹಲ ಸಹಿ ಕಲಹು ಕೇಣ ಸಮಾಣಲು ಜಹಿಂ ಕಹಿಂ ಜೋವಲು ತಹಿಂ ಅಪಾಣಾಲು ||40||

ಪೂಜೆ ಸಮಾಧಿ ವಂಚನೆ ಮೇಣ ತತ್ತು-ಮಿತ್ತತೆಯು ಯಾರ ಜತೆ
ನಿಜದಿಂ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿಡೆಗೆ ಬರಿ ಆತ್ಮನೇ ಆತ್ಮನು ತೋರುವನು ||40||

ಅರ್ಥ : ಯಾರು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರ ಪೂಜೆ - ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರ ಸ್ವರ್ತ-
ಅಸ್ವರ್ತ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರ ವಂಚನೆ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರೊಡನೆ ಮಾಯಾಚಾರ ನಡೆಸುವುದು, ಯಾರೊಡನೆ
ತತ್ತು-ಮಿತ್ತತೆ ಖಾಧಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಬರಿ ಆತ್ಮನೇ ಆತ್ಮನು ದೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿರನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವಂತೂ ಜಡವಿದ್ದು
ರಾಗಾದಿಗಳು ವಿಕಾರವಿವೆ, ದೋಷವಿವೆ, ಅವೇನು ಆತ್ಮವಿಲ್ಲ, ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೋಂದು
ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೇ ಭಾವವಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾನು ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನೇ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವವಾದವನಿಗೆ ಈಗ ಏನು ಮಾಡುವುದು
ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ ? ಈಗ ಯಾರು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುವುದು ? ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ
ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಸ್ವಯಂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಧಾರಕನಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವವಾದ ನಂತರ
ಈಗ ಯಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ? ಇವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ ಶುಭ ಭಾವ ಬರುತ್ತವೆ
ಆಗ ಭಗವಂತರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ ಆತ್ಮನೇ ಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ
ಭಾವವಾಗುವನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಗೊಳ್ಳುವನು ಆಗ ತಾನೇ ತನ್ನ ಮಯಾದ ಮಾಡುವನು - ಗೌರವ ಮಾಡುವನು.
ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಇತರರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಉಳಿದೇ ಇಲ್ಲ; ನಾನೇ ಶರ್ತೋ - ಉದಾನಂದ ಪೂಣಿ
ಆತ್ಮತತ್ವಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ತ-ಅಸ್ವರ್ತ ಭಾವನೆಯು ಉತ್ಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ತನ್ನನ್ನೇ ಜ್ಞಾನವಂತನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅನ್ವರ ಆತ್ಮರೂಪಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಮಾನ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಭಗವಾನ
ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ, ಆಗ ಯಾರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವುದು ? ಯಾರ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಚಾರ ಮಾಡುವುದು ?
ಎಲ್ಲರನ್ನು ಭಗವಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾರೊಡನೆ ಮಾಯಾಚಾರ ಮಾಡುವುದು ?

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಯಾಚಾರ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ಯಾರ ಜತೆ ಮಾಯಾಚಾರ ಮಾಡುವುದು ? ಏಕಂದರೆ ಮಾಯಾಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ.

ಯಾರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವತನ ಮತ್ತು ಮಿತ್ತತನ ಮಾಡುವುದು ? ಎಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪರಿದ್ವಾರೆಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರೂಡನೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರ ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವನು ಸ್ಯಾಹಿ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಯಾಹಿ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಯಾರ ಜಪ ಮಾಡುವುದು ? ಮತ್ತು ತನ್ನಿಂದ ಶಾಂತಸ್ಥಾವಿಯಿಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇತರರ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕೂಡ ಕ್ಷೇತ್ರರಹಿತ ಶಾಂತಸ್ಥಾವಿಯಿಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ ಮಾಡಿ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಹಃ ! ಇವನಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರು ನೇರಿ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನಿದ್ವಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ನ ಆತ್ಮರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಹಃ ! ಮೊದಲು ಜೀವ - ಆಜಿವದ ಭೇದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ ; ಅನಂತರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಈಗ ತನ್ನ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಆತ್ಮರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನ್ನ ಆತ್ಮರುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನ ಆತ್ಮರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಶರೀರ, ರಾಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ಪರಮಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ತಿಳಿಯಿವಂಥವನಿದ್ದೇನೆ. ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜ್ಞಾನವೇ ಇದ್ದೆನೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೇ ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಯಾರ್ಥಿಯವೇ ಹೇಗೆ ಜ್ಞೇಯಿದೆ ಹಾಗೆ ಅದರ ಆಕಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಆತ್ಮನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜೀವನು ಮೊದಲೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಅನಾದಿಯಿಂದ ಎಂಬತ್ತೂ ಲ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಯ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರತಿ - ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಆದಾಗ್ಯಾ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನಿಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅನಾತ್ಮನಿಂದು ಮನ್ಮಿದನು ಮತ್ತು ಅನಾತ್ಮನನ್ನು ಆತ್ಮನಿಂದು ಮನ್ಮಿದನು.

ಅನ್ನರ ಮೋಷದ ಜ್ಞಾನವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನವೇ ಅಯಿತಲ್ಲವೇ ! ಆ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನದೇ ಜ್ಞಾನವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಮೋಷದ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವು ತನ್ನದೇ ಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ; ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವೇ ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

‘ನಾನು ಜ್ಞಾನದ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದೇನೆಂ’ದು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲದೇಗೆ ಆ ಜ್ಞಾನವೇ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬಿತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅದು ಎಪ್ಪು ಚೆಳೆಯಿತೆಂದು ಭತ್ತದ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆ ಭತ್ತದ ವೈರು ಎಪ್ಪು ಎತ್ತರ ಬಂದಿತೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ರತ್ನವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರತ್ನ ಪರೀಕ್ಷಕನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ರತ್ನದ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ಏನಷ ಚಿನ್ನದ ಮೇಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ರತ್ನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಅಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಅವನದೃಷ್ಟಿಯು ಚಿನ್ನದಮೇಲೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರಿಗೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಶಿಂಕ್ಯಾನವಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನ್ತೇ ದೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಕರನಾಗುತ್ತಾನೆ. “ನಾನಂತರ ಕೇವಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವನಿದ್ದೇನೆ-ನೋಡುವಂಥವನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.”

ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಜೀವನು ಕುಟೀಧರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ತಾಮ ಕುತ್ತಿತ್ಥಜಿ ಪರಿಭ್ರಮಜಿ ಧುತಿಮ ತಾಮ ಕರೇಜಿ

ಗುರುಹು ಪಸಾಪಿ ಜಾಮ ಣವಿ ಅಪ್ಪಾ-ದೇಲು ಮುಣೈಜಿ ॥41॥

ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದಾತ್ಯಾದೇವನನು ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಕುಟೀಧರ್ಣದಲ್ಲಿ

ತಿರುಗುವನಲ್ಲದೆ ಅದುವರಿಗೆ ಧೂರ್ಜತೆಯನು ಸಹ ಬಿಡಲಾರ ॥41॥

ಅರ್ಥ :- ಗುರುಗಳ ಪ್ರಖಾದದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಓರ್ವ ತನ್ನ ಅತ್ಯರೂಪದ ದೇವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಏಧ್ಯಾ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಧೂರ್ಜತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ದೇಹ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಿರುವ ತನ್ನ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು-ಸಚಿಕ್ಷಿದಾನಂದ ಸ್ಥರೂಪನಾದ ತನ್ನ ದೇವನನ್ನು ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಕುಟೀಧರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ, ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪವಿತ್ರವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾನ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳು ನಿರಂತರ ಸಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂಗೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಾಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇನು ? ಕುಟೀಧರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಮನಸ್ಸುವುದಂತೂ ಲೋಕ ಮೂರಢತೆಯಿದೆ. ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜೀವನು ಏಧ್ಯಾದೇವ, ಏಧ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಏಧ್ಯಾಗುರುಗಳ ಪ್ರಾಚೀ-ಭೃತ್ಯ-ಸಾಧ್ಯಾಯ-ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಹಳಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದರೆ ಅದಂತೂ ಮೂರಢತೆಯಿದೆ. ತನ್ನ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ದೇವಪ್ರಾಚೆಯಿದೆ, ಸಮೃಗ್ಂರ್ಥನವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಲಾಭವಿಲ್ಲ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ! ಕಹಿಯಾದ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಸಾನ್ಯ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅದರ ಕಹಿತನವಂತೂ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಎಂದ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಹಿತನ ಎಂದರೆ ವಿಪರೀತತೆಯು ಹೋರಣಿ ಹೋಗುವುದೇನು ? ಅಹವ ! ಭಾರತೀಯವಾದ ವಿಷಯ ಇಳಿಯಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥವೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ನಿಜ ಶರೀರವೇ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಂದಿರವಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ತಿತ್ಥಹಿಂ ದೇವಲಿ ದೇಲು ಣವಿ ಇಮು ಸುಜಕೇವಲಿ ವೃತ್ತು

ದೇಹಾ-ದೇವಲಿ ದೇಲು ಜಿಣು ಏಹಲು ಜಾಣಿ ಣಿರುತ್ತು ॥42॥

ಶ್ರುತಕೇವಲಿಯ ವಚನವಿದೆ ದೇವನು ಮಂದಿರ ತೀರ್ಥದಿ ಇಲ್ಲ

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯದಿ ತಿಳಿ ನೀನು ತನುಮಂದಿರದಿ ಜನದೇವನಿಹ ॥42॥

ಅರ್ಥ :- ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇವ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ದೇವನಿಲ್ಲ ಅದರೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಈ ಶರೀರವಾದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜನದೇವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ!

ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಬಾಹ್ಯದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಲ್ಲು ಆದರೆ ಕರೀರರೂಪದ ನಿನ್ನ ದೇಹ-ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮದೇವನು ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ವಾನೆಂದು ಭಗವಂತರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಕೇವಲಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು, ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡು, ಇದುವೇ ದೇವ ಪೂಜೆಯಿದೆ. ಮಂದಿರದಲ್ಲಂತೂ ಸಾಫನಾ ಭಗವಂತನಿದ್ವಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಭಗವಂತನಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಭಗವಂತರಂತೂ ಸಮವಸರಣಿದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು ಕೂಡ ನಿಸಗೆ ಭಗವಂತರ ಕರೀರವೇ ಕಂಡು ಬರುವುದು, ಆದರೆ ಭಗವಂತರ ಆತ್ಮನು ಕಂಡು ಬರಲಾರು. ನೀನು ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವೆಯೋ ಆಗಲೇ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಕಂಡು ಬರುವನು. ರಾಗ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಪರಪದಾಧಾಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗಲೇ ನಿಜವನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಗಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೀಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ನಿಜವಾದ ಭಗವಂತನು ನಿಸಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಭಗವಂತರ ನಿಶ್ಚಯ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಿರುವ ಭಗವಂತರ ಭಕ್ತಿಯು ಅದು ವ್ಯವಹಾರ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ದೇಹವೇ ತೀರ್ಥವಿದೆ ಮತ್ತು ಮಂದಿರವಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಗವಂತರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ - ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಹರೂಪದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಈ ದೇಹರೂಪದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಚರಿಸುವನು. ತನ್ನ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಾಹ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಭಗವಂತರ ಹತ್ತಿರ ಈ ಆತ್ಮನ ಮಾದರಿಯಾದರೂ ಇದೆಯಲ್ಲಿದೆ ?

ಉತ್ತರ :- ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಮಾದರಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತರ ಹತ್ತಿರ ಭಗವಂತರ ಆತ್ಮನ ಮಾದರಿ (ಸಮೂಹ) ಇರುತ್ತದೆ ; ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನ ನಮೂನೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೋಡಿರಿ ! ಇದು ವಾಸ್ತವಿಕ ತತ್ವವಿದೆ. ಭಗವಂತರ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವ-ನಿಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ ಅಥವಂತೂ ಸಾಫನಾ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದೆ. ಕರೀರ ರೂಪದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನು ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ವಾನೆ. ನಮ್ಮ ಮಂಧಿರ ನಮ್ಮ ಮಂದಿರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಗವಂತನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ? ನಮ್ಮ ಭಗವಂತನವಂತೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ವಾನೆಂದು ಪ್ರತಕೇವಲಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನೀನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಿಸಗೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನು ದೂರಕುವಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಿಸಗೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನು ದೂರಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಮಂದಿರದಲ್ಲಂತೂ ಭಗವಂತರು ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಇದ್ವರೆಂಬುದರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಿದೆ. ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶೃಂಖಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನು ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಗವಂತರನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಭಗವಂತನು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಅಯ್ಯಾ ! ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕೂಡ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪರ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಕೂಡ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ತಮ್ಮ ಉಪಾಧಾನದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಆದೇನು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಭಗವಂತರು ಹೀಗಿದ್ವರೆಂದು ಶೃಂಖಲೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉಪಾಧಾನವಂತೂ ತಮ್ಮದೇ ಇದೆ.

ಭಗವಂತನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಪರವರ್ತ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲ, ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಭಗವಂತನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಂದಿರವನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಂದಿರವೆಂದು ಹೇಗೆ

ಹೇಳುವುದು? ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಂದಿರವಂತೂ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಗವಂತನು ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ದಾನೆ ಅಂಥದು ಆ ದೇಹಮಂದಿರವಿದೆ. ಜನಬಿಂಬವಂತೂ ಶಬ್ದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಿದೆ. ಆ ಜನಬಿಂಬದಿಂದ ಭಗವಂತರು ಹೇಗಿದ್ದರೆಂಬುದರ ಸ್ವರಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?

ಸಮೃದ್ಧಶರ್ನ-ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಅಂತರ್ಯಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಆಗುವುದು. ಅನಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಜೀವರುಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಜೀವರುಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತಿಲಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಜೀವರುಗಳು ಪಡೆಯಲಿದ್ದಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ತನ್ನ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ, ಅಗುತ್ತಿಲಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆಗಲಿದ್ದಾರೆ.

ಆತನ ಸ್ವರಣೆಯಂತೂ ಮೊದಲು ಅವನ ಅವಗ್ರಹ, ಈಹಾ, ಅವಾಯ ಮತ್ತು ಧಾರಣಾ ಆಗಿದ್ದರೇನೇ ಆಗುವುದು, ಮೊದಲು ವಿಚಾರವಾದರೂ ಬರಬೇಕಲ್ಲವೇ!

ಸಮೈದಶಿಖಿರ, ಗಿರಿನಾರ, ಪಾವಾಪುರ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಿದ್ಧಾತ್ಮಗಳಿಲ್ಲವು ಭಗವಂತರು ಹೇಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅವು ಆತನ ಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜನಮಂದಿರಗಳು ಕೂಡ ಭಗವಂತರ ಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆತನ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನವು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಆತನ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೂ ಆತನ ಸನ್ಮಿಶ್ಲಿ ನೋಡುವುದರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪರವನ್ನುಖ ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಿಜಾತನ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಂತೂ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದು ಬರುವಂಥ ತತ್ತ್ವವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಆತನ ಪ್ರಕಟಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಂಥ ದೇವಾಲಯವು ದೇಹವೇ ಇದೆ. ಅನ್ನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಆತನ ಪ್ರಕಟಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಜಾತನಿದ್ದರಲ್ಲವೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು!

ಮಂದಿರ ಅಥವಾ ನಿರಾಣ ಶ್ವಿತ್ರಗಳು ಶಬ್ದಭಾವವಿದ್ದಾಗ ಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಸ್ವರಣೆಯನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಆತನ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದೆಯಂಬುದು ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿಲ್ಲ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಭವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇವನಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷ ರೂಪದ ವ್ಯವಹಾರ ದೇವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮನ್ಮಷಿವರಂತೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಆತನ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆಯಿಂದು ಮನ್ಮಷಿವಂಥವರು ಕೂಡ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಶ್ವರವಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರ ಪ್ರಾಜೆ - ಧಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಭಾವರೂಪದ ವ್ಯವಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇವನಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ದೇಹಾ-ದೇವಲಿ ದೇಲು ಜೀಣು ಜೀಣು ದೇವಲಿಹಿಂ ಣಾವಿಜಿ

ಹಾಸಲು ಮಹು ಪಡಿಹಾಜಿ ಇಹ ಸಿದ್ದೇ ಭಿಕ್ಷಿ ಭಮೇಜಿ ||43||

ತನುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜನದೇವನಿರೆ ಜನ ನೋಳಿರು ದೇವಾಲಯದ

ಎನಗದು ಹಾಸ್ಯವೇ ಎನಿಸುವುದು ಸಿದ್ಧರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುದ ಕಂಡು ||43||

ಅರ್ಥ :- ತೀ ಜನೇಂದ್ರದೇವರು ದೇಹರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರು ಅವರನ್ನು ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಮುದುಕುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ನಗು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದರು ಕೂಡ ಯಾರಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತ ತಿರುಗುವರೇನು !

ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯ ಸ್ತುತಿಯು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭ. ಶಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವರ ಎದುರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅತೀಂದಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡು ! ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯ ನಿಶ್ಚಯ ಸ್ತುತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಭಗವಂತರಲ್ಲಿ ಶಿವಪದದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನೋಡರನೇ ! ನಿನ್ನ ಶಿವಪದವು ಭಗವಂತರ ಹತ್ತಿರವಿದೆಯೋ ? ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದೆಯೋ ? ಒಂದಿಷ್ಟ ಯೋಜಿಸಿ ನೋಡು ! ಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೂ ನಮ್ಮ ಶಿವಪದವು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಅವರಿಗೆ ವೃವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ವೃವಹಾರವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿಲ್ಲ ವೃವಹಾರವಿದೆ, ಆದರೆ ಆ ವೃವಹಾರದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯಾ ! ನೀನು ದೊಡ್ಡ ರಾಜನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮನೆ-ಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ನಗು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಯಂ ಚೈತನ್ಯ ರಾಜನಿದ್ದರು ಕೂಡ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರ ಹತ್ತಿರ ಆತ್ಮನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತ ತಿರುಗುವುದು !

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶುಭ ಭಾವದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಭಗವಂತರ ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭವದ ಕೊನೆ ಬರುವುದೆಂದು ಕೂಡ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಭಜನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಭಗವಂತರ ನಿಜವಾದ ಭಜನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಭಜನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಭವದ ಕೊನೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಭಜನೆ ಮಾಡಿತು. ‘ನಾನು ಸದಾ ಸಿದ್ಧಸಮಾನನಿದ್ದೇನೇಂ’ಬುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿ ಬಿಡು !

ಮನಯಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರಲ ಸಂಪತ್ತು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಹೊರಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತ ತಿರುಗುವವರಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಚೈತನ್ಯಸಂಪತ್ತು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತರಿಂದ ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತರು ‘ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದೆ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತರ್ಯಾದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮಳಿನಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯಿಲುವುದರ ಸಮಾನವಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವಿರೆತ್ಯಾಲ್ಲದ ಬಾಹ್ಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ನಿರಭರಕವಿದೆ, ಏಷ್ಯೆಯಿದೆ. ಯಾರು ನಿಜವಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದೇವನನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ವೋಹವಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಬಾಹ್ಯ ಜೀವರುಗಳು ಮೌಕ್ಷಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಪ್ರಣಾಲ್ಯವನ್ನೇ ನಿವಾಣಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಮನ್ಯಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಾದ ದಯಿ, ದಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರತ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ಮೌಕ್ಷಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ವೃವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತ - ಮಾಡುತ್ತ ನಿಶ್ಚಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಅಸಂಭವವಿದೆ.

ಸಮಭಾವ ರೂಪದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿಜ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಜಿನದೇವನನ್ನು ನೋಡಿಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಮೂರ್ಖಾ ದೇವಲಿ ದೇಶು ನಾವಿ ನಾವಿ ಸಿಲಿ ಲಿಪ್ಪಜ್ ಚಿತ್ತಿ
ದೇಹಾ-ದೇವಲಿ ದೇಶು ಜೀನು ಸೋ ಬುಜ್ಫ್ಹಿ ಸಮಚಿತ್ತಿ ॥44॥
ದೇವನು ಇಲ್ಲ ದೇವಾಲಯದ ಲಿಪ್ಪದಿ ಚತ್ತದಿ ಎಲೆ ಮೂರ್ಖ
ಅವನನು ತಿಳಿ ಸಮಚತ್ತದಲಿ ತನುಮಂದಿರದಲಿ ಜನದೇವನಿಹ ॥44॥

ಅಫರ್ - ಎಲ್ಲೆ ಮೂರ್ಖನೇ ! ದೇವನು ಯಾವ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ದೇವನು ಯಾವುದೇ ಪಾಷಾಣ, ಲಿಪ್ಪ ಅಥವಾ ಚತ್ತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮಾದ ಜನೇಂದ್ರದೇವನು ಕರೀರರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ದೇವನನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು !

ಬಾಹ್ಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವನನ್ನು ಸೋಧುಪುದರಿಂದ ಶುಭರಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಆದರೆ ತನ್ನ ದೇಹರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೋಧುಪುದರಿಂದ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನ ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಭ ರಾಗದಿಂದ ಚೈತನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆತ್ಮನು ಗೋಚರಿಸುಪುದಿಲ್ಲ. ಈ ಚೈತನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಅವಲೋಕನವು ವಿಶರಾಗ ಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಚೈತನ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಅಭಾವವಿದೆ. ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಸೋಧುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮಭಾವವು ಎಂದರೆ ವಿಶರಾಗತೆಯು ಬೇಕಾಗುವುದು.

ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ದೇವನಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪಾಷಾಣದ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಿಲ್ಪದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಜನದೇವನಂತೂ ದೇಹರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಿದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮನೇ ಸ್ವರ್ಯಂ ವಿಶರಾಗ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಕಂಶರ್ವನಿರುಪುದರಿಂದ ಜನೇಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಅಪರಿಮಿತ ಶಾಂತ ಹಾಗೂ ನಿರಾಕುಲ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಜನೇಂದ್ರತನವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಗೀದ್ದರೆ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜನೇಂದ್ರತನವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಜನೇಂದ್ರನಿದ್ದಾನಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ಮತ್ತು ಜನೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಭಾವ ಎಂದರೆ ಪರದ ಕಡೆಗಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು - ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸುಪುದರಿಂದ ನಿಜಾತನ ಶ್ರದ್ಧ - ಜ್ಞಾನಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕಾನನವಾಸಿಯಾದ ತ್ರೀಯೋಗಿಂದ ದೇವರು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರ್ದಾರೆ. ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವನು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ. ಆದಾಗ್ಯ ಈ ಜೀವನು ಎಪ್ಪು ಪಾಮರನಾಗಿ ಹೊಗಿದ್ದಾನಂದರೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನನ್ನ ಮನೆ, ಸ್ತ್ರೀ - ಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ನಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ದೇಹರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಸೋಧುತ್ವಾನಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ತಿತ್ತಿಜಿ ದೇಶಲಿ ದೇಶು ಜೀನು ಸವ್ಯಾ ವಿ ಕೋಜಿ ಭಣೇಜಿ

ದೇಹಾ-ದೇಶಲಿ ಜೋ ಮುಣಿಜಿ ಸೋ ಬುಹು ಕೋ ವಿ ಹವೇಜಿ ॥45॥

ಜನಸ್ವಭು ಮಂದಿರ ತೀಫರ್ದಲಿ ಹೇಳುವರೆಲ್ಲರು ಇಹನೆಂದು

ತನು ಮಂದಿರದಲಿ ದೇವಚಿನ ಇಹನೆಂಬು ಅತಿ ವರಿಷ ಬುಧ

ಅಫರ್ - ತೀಫರ್ದಲಿ ಅಥವಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜನದೇವರಿದ್ದಾರೆಂದು ಬಹಳಪ್ಪು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜನದೇವರನ್ನು ದೇಹರೂಪದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೇಹ-ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಸಾಪ್ತನಾ ನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮನನ್ನು ಮನ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಪ್ತನಾನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮಹಾನ ಭಾರ್ಯಾಯಿಯೇ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಏಕ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ ತಾನೆ ದೊರಕುವುದು !

ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಿರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಭಗವಂತರ ದರ್ಶನದ ಭಾವವು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬರುವುದಿಲ್ಲ-ಎನ್ನಬಂತಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇಹ ರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಜನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಿಯವ ಭಗವಂತರು ನನಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಿದ್ದಾರೆ; ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆಂದು ಮನ್ಮಿಕುವುದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಹಿಂಗ ಮನ್ಮಿಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಗವಂತರನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒವ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕ್ಷೇಗದ ಕೊಟ್ಟರ್ತುನೆ. ಮುಂದೆ ಅವರೀವರ ಮರಣವಾದ ನಂತರ ಆ ಕ್ಷೇಗದ ಕೊಟ್ಟರ್ತನೆ ಮಗನು ಕ್ಷೇಗದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನ ಮಗನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರ್ತುನ್ನರೆ ಅವನ್ನು ಈಗ ಮರಳ. ಕೊಡುತ್ತೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನ ಮಗನು ನಾನು ಲೆಕ್ಕಾದ ವೃಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಾದ ವೃಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಅದರಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಿತು. ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ನಾನು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಿಯೆಂದು ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡೆನೆಂದರೆ ಅವನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರವೆಂದು ಸಾಧಿಸುಹುದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು “ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಹಣವನ್ನು ತಂದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡ ಹಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಕೊಡುವವನು ಎರಡು ಮೊನ್ನೆ ಅಧಿಕ ಮಾಡಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಇವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಜನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರ ಮೂರ್ತಿಯು ಸರ್ವಧಾ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಟಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಬಿಂಬದ ಮೇಲೆ ಪನ್ನು ಒಡಗೆಗಳಾವಷ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಾಗ್ನಿ ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ತೋಡಿಸಿ ವಿತರಾಗತೆಯನ್ನು ಕಲಂಕಿತ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಸಾನ್ಸಕ್ರಾಂತಿಕಾಗಳು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರೀವರ ಮನ್ಸಂಹಿಯು ಅಸ್ತ್ಯವಿದೆ, ಅಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣವಿದೆ.

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವನಿದ್ವಾನೆ. ದೇಹದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲರು ಮನ್ಮಿತ್ವಾರೆ, ಅದರೆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಂತೂ ಭಗವಂತರ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇವನಂತೂ ದೇಹ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಯಾರೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಮನ್ಮಿಕುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಯಾವಾಗ ಅಂತರ್ದ್ವಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಈ ಆತ್ಮ ದರ್ಶನವೇ ನಿರ್ವಾಣದ ಕಾರ್ಯಾವಿದೆಯೆಂದು ಸಮ್ಮಾನ್ಯರ್ಥಿಯು ಸದಾ ತಿಳಿಯತ್ವಾನೆ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಿತ್ವಾನೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಂಹದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಇದು ನನ್ನನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮನ್ಮಿಕುವವನು ಮೂರ್ತಿನಿದ್ವಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಂತರ ಮೂರ್ತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಶಾರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪಾರುಗಾಣಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮನ್ಮಿಕುವವನು ಅವನು ಮೂರ್ತಿನಿದ್ವಾನೆ. ಸಿಂಹದ ಮೂರ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಭಯವನ್ನುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಇದೆ. ಅದು ಸಿಂಹದ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು

ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಂತರ ಮೂರ್ತಿಯ ಭಗವಂತರು ಹೇಗಿದ್ದರು ಅವರ ಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರ್ತಿಯಿಂದು ಮನುಷಬೇಕು; ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಮನುಷಬಾರದು. ಇದು ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ವಪನು ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ವನೆ. ವ್ಯವಹಾರವು ನಿಜವಾಗಿ ಅಯಥಾರ್ಥವಿದ್ದು ಅದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ಉದಾಹರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾರಕೀ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ದೇವ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮರೂಪರ್ಯಂದು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಅವರು ಆತ್ಮರೂಪ ಅವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ತತ್ವವು ಅದು ಆತ್ಮವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪರಯಾರ್ಥ ರೂಪವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಿದ್ವನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಪರಮಾತ್ಮರು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅಸ್ತಾರ್ಥ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸತ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರೇ ಜೀವರುಗಳು ನಿಶ್ಚಯದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಂತ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಭಾಗ ಜನರುಗಳಂತೂ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ನಿಮಿತ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತಾರ್ಥನಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅವಿಂಡಾನಂದದ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನೋಡುವಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೀರ್ಕಿದಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಂಥವರು ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಎಂದೂ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮ ರಸಾಯನವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಜೀವನು ಅಮರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಜಾಜರ-ಮರಣ-ಕರಾಲಿಯಲು ತೋ ಜೆಯ ಧಮ್ಮ ಕರೇಹಿ

ಧಮ್ಮ-ರಸಾಯನು ಪಿಯಹಿ ತುಹು ಜೆಮ ಅಜರಾಮರ ಹೋಹಿ ॥46॥

ಧರ್ಮವ ಸಾಧಿಸು ಎಲೆ ಜೀವ ಜರೆ ಮರಣದಿ ಭಯಭೀತವರೆ

ಧರ್ಮ ರಸಾಯನ ಕುಡಿ ನೀನು ಆಗುವೆ ಅದರಿಂದಜರಾಮರನು ॥46॥

ಅರ್ಥ :- ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಜರೆ ಹಾಗೂ ಮರಣದ ದುಃಹಳಿಂದ ಭಯಭೀತನಿದ್ವರೆ ಧರ್ಮ ಮಾಡು, ಧರ್ಮ ರಸಾಯನವನ್ನು ಕುಡಿ ಅದರಿಂದ ನೀನು ಅಜರ - ಅಮರನಾಗಿ ಹೋಗುವೆ.

ಧರ್ಮರೂಪದ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಅಮರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಜರೆ - ಮರಣಗಳಿಂದ ಭಯ ಭಿತನಿದ್ವರೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಯೋಗಗಳ ದುಃಹಳಿಗಾಗೂ ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಯ ಲಕ್ಷ ಯೋಗಿಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣದಿಂದ ಭಯ ಭಿತನಿದ್ವರೆ ಧರ್ಮ ಮಾಡು. ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಿದ್ದು ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಯನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನೀನು ಈ ಧರ್ಮರೂಪದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಎಂದರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಜೀವಧರವನ್ನು ಸೇವನೆ ಮಾಡು ಅದರಿಂದ ನೀನು ಅಜರ-ಅಮರನಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಧವಸ್ಯೈಯು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶರೀರದ ಶಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಶರೀರದ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಜೀವಧರವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜನ್ಮ-ಜರೆ-ಮರಣಗಳ ರೂಪದ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಧರ್ಮವು ಜೀವಧರವಿದೆ. ಆತ್ಮನು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಿದ್ದು ಅವನ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಯ ರೂಪದ ಅನುಭವವು ಅದು ಜನ್ಮ-ಜರೆ- ಮರಣಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯವಿದೆ - ಜೀವಧರವಿದೆಯಿಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ

ವಿತರಾಗದೇವರ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ರಸಾಯನವಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಧರ್ಮವು ರತ್ನಯ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ದೇಹದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ದಯಿ-ದಾನ-ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಶುಭ ಭಾವಗಳು ಕೂಡ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶುದ್ಧ ಅನಂದಕಂದನಾದ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ.

ಅಹಹ ! ಆತ್ಮನು ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಪವಿತ್ರನಿವಾಸನಿದ್ದಾನೆ. ಎಪ್ಪು ವಿಕಾರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಅವ ಯಾವುದೂ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧಭಾವರೂಪವು, ಆತ್ಮೀನತೆಯ ರೂಪವು ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ. ಅನಾದಿ ಪುಣಿ - ಪಾಪದ ವಿಕಾರಿ ಭಾವದ ತಲ್ಲಿನತೆಯು ಅದು ಜನ್ಮ - ಮರಣದ ರೋಗವನ್ನು ಉತ್ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಅನಂದಕಂದನಾದ ಆತ್ಮನ ತಲ್ಲಿನತೆಯು ಅದು ಜನ್ಮ - ಮರಣಗಳ ರೂಪದ ರೋಗವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ಈ ದೇಹ, ಕರ್ಮಗಳಿಂತೂ ಜಡವಿವೆ, ಪುಣಿ - ಪಾಪದ ಭಾವಗಳು ಅವು ವಿಕಾರವಿವೆ. ದುಃಖವಿವೆ, ದುಃಖರೂಪವಿವೆ, ದೊಷವಿವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಆತ್ಮನ ಸಾನ್ಯಾಸಿ ಸ್ವಂಂಬೇದನ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಶ್ರಿರತೆಯೇ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಇದುವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಆತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಆತ್ಮ ಭಾಂತಿಸಮ ರೋಗ ನಹಿ ಸದ್ಗುರು ವೈದ್ಯ ಸುಜಾಣ ।

ಗುರು-ಅಜ್ಞಾ ಸಮ ಪಷ್ಟ ನಹಿ ದಿವಿಷಧ ವಿಚಾರ ಧ್ವನಿ ॥

ರಾಗದಿಂದ, ಪುಣಿದಿಂದ, ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುವುದು ಅದು ಮಹಾನ ಭಾಂತಿಯಿದೆ. ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ನಿನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಬೇಕಾದರೆ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಗುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಮೋಗುವುದು. ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಸತ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಕೊಂಡು ಬೇಕಾದರೆ ವಿಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲವಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಾನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನಿಯ ರೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಂಥವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಧ್ವನಿ ಇದು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯ ದಿವಿಷಧವಿದೆಯಿಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪರಸನ್ನುಖವಿರುವ ಆತ್ಮನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾದ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಡುವುದು ಅದು ಯೋಗ್ಯಾರವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಮ್ಮಗ್ನಶರ್ವ - ಜ್ಞಾನ - ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದುವೇ ಧರ್ಮರಸಾಯನವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾನಂದದ ಪ್ರಾತ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಗುವಂಥ ಶುಭ-ಅಶುಭ ಭಾವಗಳು ಅವು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಭಾಗವಂತರು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಉಪರು ಪುರುಷರು ಸಂದರ್ಭ ಸೋಡಿ ವೈರಿಯ ಪರಿಚಯ ಪಡೆದು ಅವರನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲೆ ಆತ್ಮನೇ ! ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ಮನುಷ್ಯ ಭವದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಕಾರದೊಡ್ಡ ವೈರಿಯನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡಿ ಬಿಡು !

ಈಗ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಧಮ್ಯ ನಿ ಪಡಿಯಿಂ ಹೋಜ ಧಮ್ಯ ನಿ ಪೋತ್ತಾ-ಪಿಚ್ಚಿಯಿಂ
 ಧಮ್ಯ ನಿ ಮಡಿಯ-ಪರಿ ಧಮ್ಯ ನಿ ಮತ್ತಾ-ಲುಂಚಿಯಿಂ ||47||
 ಧರ್ಮವಾಗದು ಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಣಾದಿ ಧರ್ಮವಾಗದು ಸಿಂಭಿ ಹಿಡಿದರೆ
 ಧರ್ಮವಾಗದು ಮತ ನಿವಾಸದಿ ಧರ್ಮವಾಗದು ಕೇಶ ಲೋಚದಿ ||47||

ಅಭ್ಯರ್ಥಿ : ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಜಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತರ ಮತ್ತು ಸಿಂಭಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವುದಾದರೂ ಮತದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಶಲೋಚ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೂಡ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯಾ ! ದೊಡ್ಡ - ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದೇನು ಧರ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಗ್ನ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಯ ಸಿಂಭಿ ಮತ್ತು ಕಮಂಡಲು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ತೀರ್ಯೋಗಿಂದುದೇವರು ಸ್ಥರ್ಯಂ ಮುನಿಗಳಿದ್ದರು, ನಗ್ನ ದಿಗಂಬರಿದ್ದರು, ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿವ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸದಾ ಆತ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಏಕಾಂತ ವನಸ್ಪತಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನಾಗುವುದು ? ವನದಲ್ಲಿಂತೂ ಅದೆಮ್ಮೋ ಪರು-ಹೆಚ್ಚಿಗಳು ಕೂಡ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಜ್ಞೀಯಿಲ್ಲ, ಅವು ಬೇಕಾದರೆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತದಲ್ಲಿರಲಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಬೇಕಾದರೆ ವನದಲ್ಲಿರಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಆದರೆ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಆತ್ಮಸಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಕೇಶಲೋಚ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೂಡ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ಇದಂತೂ ಜಡದ - ಬಾಹ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ, ಇದೇನು ಆತ್ಮನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ, ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಂದ ರಾಗ ಮಾಡಿ ಸಹಸ್ರೀಲತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಣ್ಯ ಭಾವವಿದೆ. ಅದರೆ ಆತ್ಮನ ಪ್ರಜ್ಞೀಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿರ ಮುಂಡನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದರಿಂದ ಜನ್ಮ-ಜರ್ಣಿ-ಮರಣಗಳ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದು, ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಫಾವಿಕವಾದ ದಶಯಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಆತ್ಮನ ನಿತ್ಯ ಸ್ಥಫಾವವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧ-ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಹಂ ! ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಇದ್ದಾನೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಕ್ಷೀ ಇದ್ದಾನೆ, ಜಗತ್ತಿನ ರೂಪ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವಂಭವನಿದ್ದಾನೆ, ಜ್ಞೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಭವನಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಯಾವನು ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು - ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಧರ್ಮದ ಸಾಧನ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಸಾಧನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಧರ್ಮದ ಸಾಧನೆಯೂ ಅಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಗಿ ಸ್ವರ್ಪ ಮಾಡಿದರು ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತದ ಹೋದರೆ ಅಂಪರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಂದ ಆಗುವುದು ? ಬೇಜವಿಲ್ಲದೆ ಮಣಿನ ಸಮೂಹದೊಳಗಿಂದ ಅಂಪರವು ಚಿಗುರಿಸುವುದೇನು ? ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷದ ಅಂಪರವು ಮೂಡಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ, ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ - ಮಾಡಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ, ಬೇಕಾದಪ್ಪು ದಯೆ, ದಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಜೀ ಮಾಡಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಯಾಂತರ - ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ದಾನ ಕೂಡಲಿ, ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಿ,

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನ ಮಾಡಲಿ, ಆದಾಗ್ಯಾ ಅವು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಶುಭ ಭಾವದಿಂದ ವೃಣ್ಣಿದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾನಂದದ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಮಹಾನ ಪಂಡಿತ ಪ್ರವರ್ತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮತ್ವೀದ್ದೇನೆಂದು ಅಭಿಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದೆಲ್ಲವು ಏಷ್ಟೆಯಿದೆ. ಆತ್ಮನ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಅನುಭವವೇ ಧರ್ಮವಿದೆ.

ಪೃಣ್ಣ - ಪಾಪದ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯಾಗುವುದು ಅದುವೇ ಮನಿ ಮತ್ತು ಶ್ವಾಸ ಧರ್ಮವಿದೆ. ಅಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ತಪ್ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶುಭ ಭಾವಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೇ; ಆದರೆ ಅವು ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. - ಅಂತವಿಲ್ಲದ ಸೌನ್ಯಯಂತೆ ಇವೆ. ದಯಿ, ದಾನದ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂತೂ ವಿಕಾರಗಳಿವೆ, ಅವು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಶುದ್ಧ ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿರಾಕುಲ ಅನಂದದ ಅನುಭವವು ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ. ದಯಿ, ದಾನದ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂತೂ ವಿಕಾರವಿದ್ದು ಅದು ಧರ್ಮದ ಪರಿಚಯವಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಹೊಟ್ಟಿನಂತೆ ಆತ್ಮನ ಶುದ್ಧಶುದ್ಧ - ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಪಂಚ ಮಹಾಪ್ರತದ ಪರಿಣಾಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಲ್ಲವು ನಿರಘರ್ಣಕವಿವೆ, ನಿಃಸಾರವಿವೆ. ಆ ಭಾವಗಳಿಂತೂ ವೃಣ್ಣಿದ ಬಂಧ ಮಾಡಿಸಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ವ್ಯಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಎಪ್ಪು ವೀತರಾಗತೆಯಿದೆ ಅದಷ್ಟೇ ಧರ್ಮವಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಆತ್ಮನೇ ! ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತನಿದ್ದೇನೆ, ಸಾಮಧ್ಯವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ಗುಣವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ಶ್ವಾಸಕನಿದ್ದೇನೆ, ಮನಿಯಿದ್ದೇನೆಂದು ನೀನು ಅಹಂಕಾರ ಮಾಡಬೇದ ! ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಶುದ್ಧಿತನ್ನು ಸ್ವಭಾವಿಯಿದ್ದು ನೀನು ನಿರಂತರ ಅವನ ಅನುಭವ ಮಾಡು ! ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದ ಅಭಿಮಾನವೇತರದು ? ಅಭಿಮಾನ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಅಜ್ಞಾನದ ದ್ಯೌತಕವಿದೆ.

ರಾಗ-ದ್ವೈಪ ತ್ಯಜಿಸಿ ಆತ್ಮಸಂನಾಗುವುದು ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆಯಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ರಾಯ-ರೋಸ ಬೇ ಪರಿಹರಿವಿ ಜೋ ಅಪ್ಪಾಣಿ ವಸೇಇ

ಸೋ ಧರ್ಮ್ಯ ವಿ ಜೀರ್ಣ-ಉತ್ತಿಯಲು ಜೋ ಪಂಚಮ-ಗಳ ಹೇಇ ||48||

ದ್ವೈಪ-ರಾಗವರದನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿಜ ಆತ್ಮನಲಿ ವಾಸಿಸುವುದನು

ವ್ಯಾಪಂದರು ಶ್ರೀ ಜೆನವರರು ಅದು ಪಂಚಮಗತಿಗೊಯ್ಯುವುದು ||48||

ಅಭರ : - ರಾಗ-ದ್ವೈಪಗಳರದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವೀತರಾಗರಾಗಿ ಯಾರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಜನೇಂದ್ರದೇವರು ಧರ್ಮವಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಧರ್ಮವು ಪಂಚಮಗತಿಗೆ ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳು ರಾಗ-ದ್ವೈಪಮಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ, ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಕಾಲಿ-ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಂತಿ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಲ್ಲ. ಅಹರ ! ಚ್ಯಾತನ್ಯ ನಿಲಯನಾದ ಭಗವಾನ ಪೂರ್ವಾನಂದದ ಪ್ರಭುವು ಅಂತರ್ಯಾದೊಳಗೆ ಶಾತತವಾಗಿ ವಿರಾಜಮಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡು, ವಿಶ್ವಾಂತಿಮಾಡು, ಲೀನನಾಗಿ ಬಿಡು, ಇದು ಯೋಗಸಾರವಿದೆ. ಇದನ್ನು ವೀತರಾಗ ಭಗವಂತರು ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿಯ ಉಪಾಯ ಅಥವಾ ಧರ್ಮವಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಂತ ಕಡಿಮೆ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪುವಾಸ ಮಾಡುವೆಯೋ ಅಪ್ಪು ಧರ್ಮವಿದೆ ಮತ್ತು ಎಪ್ಪು ವೃಣ್ಣಿ-ಪಾಪದ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರಬು ಹೋಗುವೆಯೋ ಅಪ್ಪು ಅಧರ್ಮವಿದೆಯಂದು ಶ್ರೀಲೋಕನಾಥರಾದ

ಭಗವಾನ ವೀತರಾಗ ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಬ ಕರ್ತೋರ ಮಾತಿದೆ ಸೋದರನೇ ! ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಕರ್ಮ, ಕರೀರ, ವಾಸಿಯಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಲ್ಲವೂ ಅಜೀವವಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪೃಣಿ-ಪಾಪದ ಭಾವಗಳು ಆಸ್ತಿ-ಬಂಧದ ಕಾರಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಆತ್ಮವಲ್ಲ. ಆತ್ಮನಂತೂ ಶುದ್ಧ ವಿತರಾಗ ವಿಜ್ಞಾನಫಲ ತತ್ತ್ವನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಲೀನತೆ ಮೊಂದುತ್ತದೆಯೋ ಅಪ್ಪು ಶುದ್ಧ ಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದುವೇ ಧರ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಆ ಧರ್ಮವು ಪಂಚಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಯೆ, ದಾನ, ಪ್ರತ, ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಶುಭ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಮೂಲತಃ ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪದ ಭಾವಗಳು ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪೃಣಿದ ಭಾವಗಳು ಕೂಡ ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಗೆಯಿಲ್ಲ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯವು ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ:

ಶುಭ ಭಾವಗಳಂತೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಯಾವಾಗ ಬಾಪ ಭಾವ ಮಾಡುವುದಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರ್ತಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿತೂ ಪೃಣಿ ಭಾವಗಳು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಬರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಅವೇನು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಸ್ವಯಂ ಅಶಾಂತರೂಪವಿವೆ. ಅಶುಭ ಭಾವಗಳು ತೀವ್ರ ಅಶಾಂತವಿವೆ ಮತ್ತು ಶುಭ ಭಾವಗಳು ಮಂದ ಅಶಾಂತವಿವೆ, ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಅಶಾಂತರೂಪಗಳೇ ಇವೆ. ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕೂಡ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಅನಾದಿ ಅನಂತ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಯೋತಿರ್ಯಾನ್ಯಾನೆ, ಆಕೃತಿಮನಿದ್ದಾನೆ, ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಪ್ರಭು ಇದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಭುವಿನ ಸ್ವಾವದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತೆಯು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪೃಣಿ-ಪಾಪದ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ವಿಮುಖಿನಾಗಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಮೃಗ್ಂತನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಸಮೃಗ್ಂತನ-ಜ್ಞಾನ- ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಆತ್ಮನ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಶುದ್ಧ ಪರಮಾಯವಿದೆ. ಯಾವನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಪೃಣಿ ದರ್ಶಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಸೇ-ಮೋಹ ಭಾವವೇ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಮಣದ ಕಾರಣವಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅಲ್ಲ ಗಲಜ್ ಇವಿ ಮಣಿ ಗಲಜ್ ಇವಿ ಆಸಾ ಹು ಗಲೇಜ್

ಮೋಹು ಪುರಜ್ ಇವಿ ಅಪ್ಪ-ಹಿಲಿ ಇಮು ಸಂಸಾರ ಭಮೇಜ್ ||49||

ಅಳವುದು ಆಯು ಅಳಿಯದು ಮನಸು ಅಳಿಯದು ಆಸೆಯು ಅದು ಕೂಡ

ಹೋಳವುದು ಮೋಹ ಹೋಳಿಯದು ಹಿತವು ಈ ತೆರ ಭವದಲಿ ತಿರುಗುವುದು ||49||

ಅಥ್ರ :- ಆಯು ಕರಗುತ್ತ ಮೋಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಮನಸು ಕರಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಸೆ ಹಾಗೂ ತೃಷ್ಣಗಳು ಕೂಡ ಕರಗುವುದಿಲ್ಲ ಮೋಹ ಭಾವವು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆತ್ಮನ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಭಾವವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವಿಂದ ಪ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಆತ್ಮನೇ ! ಆಯುಷ್ಯವಂತೂ ಹೋರಣಿ ಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ, ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ಎಂಭತ್ತು, ತೊಂಭತ್ತು ಅಥವಾ ನೂರು ವರುಷ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಆಯುಷ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಲೇ-ಕರಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ತೃಷ್ಣಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಅಹ ಇಲ್ಲ ಪರದ ಭಾವನೆಯಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ತೃಷ್ಣಯು

ಕರಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಅತ್ಯನ್ತ ಆನಂದದ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲದೆ ತೃಪ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಹೇಗೆ - ಹೇಗೆ ದೊಡ್ಡವನಾಗುತ್ತೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ - ಹಾಗೆ ಅವನ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯು ವ್ಯಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಸೆಯ ಅಂಚು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಹವ ! ಅಸೆಯ ಬೀಜವನ್ನೇ ಬಿತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತವಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇನು ಅಸೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲಿದೆ ಇವನು ಇನಿಷ್ಟ್ ದಾಖ್ಯಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಪರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇವನೂ ಅದರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಹವ ! ಶಾಸ್ತರ ತೆರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಗೇ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಮಂಧು ರೊಟ್ಟಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮನ ಬಾಗಿಲಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ತೃಪ್ತಿಯ ವರ್ತಿಭೂತನಾಗಿ ಮಾನ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಿಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಹತ್ತಿರ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಹಾಗೆ ಯಾಡನೆ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ - ದರಿದ್ರನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷುಕರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಕೂಡ ಅವರು ಭಿಕ್ಷುಕರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಭಿಕ್ಷುಕರಿದ್ದಾರೆ. ದರಿದ್ರರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ದರಿದ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಅಯಿವೈವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮೋಹಭಾವವು ಹೆಚ್ಚತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅತ್ಯಾಹಿತದ ಭಾವವು ಸ್ವರ್ವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ-ಹೋಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಹವ ! ಈ ಮಾನ-ಸನಾನು, ದೊಡ್ಡಿಕೆ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಮನಸ್ಸಿಭವದ ಬೆಲೆಯಿಂದ ಸಮಯವೆಲ್ಲ ಖಿಂಡಿ ಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ. ಸೋದರನೇ ! ಇದು ಅತ್ಯಾಹಿತದ ಸುಂದರ ಅವಶರವಿದೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳು.

ಮಗನು ಒಳ್ಳಿಯವನಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದನೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಿದ್ದೇನೆಂದು ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಮನ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ವ್ಯಾಧಿತೆಂದು ಶ್ರೀಮಂಜ್ಞಿಯವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಧನವು ಮೇಣಧಿಕಾರ ಬೆಳೆದರೆ ಬೆಳೆಯಿತೇನದು ಪೇಳಿಯೇ
ಪರಿವಾರ ಮೇಣಧಿಸಾರದಾ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ತಾನದು ವ್ಯಾಧಿಯೇ
ಸಂಸಾರದಾ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಈ ಸರದೇಹದಾ ಅಪಜಯವಿದೆ
ಒಂದರೆ ಕ್ಷಣಿ ನಿನಗೆ ಇದರ ವಿವೇಕ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲದು ||

ಬಾಹ್ಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವ್ಯಾಧಿಯಾಯಿತೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುವ ಮಿಥ್ಯಾಭಾವಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅಹವ ! ಅಪ್ರಾರ್ಥವಾದಂಥ ಈ ಮನಸ್ಸು ಭವವು ಅತ್ಯಾಹಿತ ದುರ್ಬಿಭೂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಜರೆ, ಮರಣಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅಯ್ಯಾ ! ಭವವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಭವದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭವಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸುವ ಕಾರಣ ಮಾಡಿದನು ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವು ಹೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಹವ ! ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ತ ಆನಂದರೂಪದ ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅಂತರ್ಯಾದ ಸಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಏಷ ವ್ಯಾಧನ ಮಾಡಿ ಜೀವಿತನಾಗಿರಲು ಬಯಕುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಮಿಥ್ಯಾಭಾವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ತ ಸಮ್ಮಾ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡು ! ಇದುವೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾರ್ಗವಿದೆ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾದದ್ದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಅನಾಪಲ ಅನಂದಕಂದ ಪದಾರ್ಥವಿದ್ಧರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಣ-ಪಾಪದ ವಿಕಾರ, ಶರೀರ, ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಪರಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆ. ಇವೆಡರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕುರಿತು ಶ್ರೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತೇಯು ಹೆಚ್ಚಿತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಕುರಿತು ಶ್ರೀತಿಯು ವ್ಯಾಧಿಸ್ತುದೆ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತೇಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮೃಗಜಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸುಖಿಲಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಜೀವವು ಅನಾದಿಯಿಂದ ಪರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡಿ ದುಃಖಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ತೃಪ್ತಾವರ್ಥಕವೇ ಇದೆಯೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೇ ನಿವಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೀವಲು ಮನು ವಿನಯಹಂ ರಮಣ ತಿಮು ಜಜಿ ಅಪ್ಪಮುಖೇಜಿ

ಜೋಜಿಲು ಭಣಿಜಿ ಹೋ ಜೋಜಿಯಹು ಲಹು ಣಿವಾಣಿ ಲಹೇಜಿ ॥50॥

ವಿಷಯದ ರಮಿಸುವ ತೆರದಲಿ ಮನಸು ರಮಿಸಿದರೆ ಅದು ಆತ್ಮನಲಿ

ಮುಖಿಗಳು ಹೇಳ್ಣಿರು ಎಲೆ ಯೋಗಿ ಪದೆಯುವ ನಿವಾರಣದ ಚೀಗೆ ॥50॥

ಅರ್ಥ :- ಎಲ್ಲೆ ಯೋಗಿ ಜನರೇ ! ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವೇಳೆ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದರೆ ತಾವು ಶೀಘ್ರ ನಿವಾರಣ ಪದೆಯುವರೆಂದು ಯೋಗಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳದೇ ಅಭಿರುಚಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಣಿದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ರಮಿಸುತ್ತದೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯ ತಬ್ದಿಂದ ಕೇವಲ ಸ್ತೀ ಶೇವನಯೆಂದೇ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆತ್ಮನನ್ನ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ವರ್ಥ, ರಸ, ಗಂಧ, ವಣಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಸಮಾವೇಶವು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳುವ ಶ್ರೀತಿಯು ಕೂಡ ರಾಗವೇ ಇದೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳು ನಿನಗೆ ದೇಹ-ಸ್ತ್ರೀ-ಮುಟುಂಬ ಅಥವಾ ದೇಹ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗುರು ಮೊದಲಾದ ಪರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಂತದಿಂದ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನೇ ನಿನ್ನ ವಿವರೀತ ಪುರುಷಾರ್ಥದಿಂದ ಎಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾ ಮನಸ್ಸಿಯಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಸಮುಕ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಪರಿವರ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡು. ಆದರಿಂದ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಸೋದರನೇ ! ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಶಾಂತರಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ದುಃಖ ಮಾತಿದೆ. ಸಮಯಾರದ ಇನ್ನೂರಾ ಆರನೇ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಲ್ಲೆ ಆತ್ಮನೇ ! ನೀನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪರವು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಡೀ ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡ ಪರದ

ಮೇಲನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದರೆ ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ದಯೆ-ದಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅವರು ಯೋಗಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭೋಗಿಗಳದ್ದಾರೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನದ ಪೂರ್ವಪುಂಜ ಶ್ರಭು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣಿವಾದರೂ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಉಸ್ನಿ-ಮರಣಿಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಒಂದು ನಿಜಾತ್ತ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ-ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪರಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ತತ್ತ್ವಗಳು ತಿಳಿದುಬರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ವಿಶ್ವವೇ ಕಂಡು ಬರುವುದು, ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮ ಸ್ಥಫಾವದ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನಗಳು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಸಾಧನಗಳು ನನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿವೆಯೆಂಬ ಮಾತೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಯೋಗಿ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಪ್ರತೀಯು ಬಾಹ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ - ಆತ್ಮನ ಕಡೆಗೆ ಉನ್ನುವಿವಾಗಿದೆ ಅಂಥ ಧರ್ಮಾತ್ಮೇ ಎಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂತ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ - ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಢ ಪ್ರೀತಿ ಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಹೀಗಾದರೆ ಏತರಾಗತೆಯ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಶೀಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಿರಾರ್ಥಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

ಕ್ಷಮ್ಮಾರಿ ಮೃಗದ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷಮ್ಮಾರಿಯು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕ್ಷಮ್ಮಾರಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಅದು ಕ್ಷಮ್ಮಾರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಆತ್ಮನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಆನಂದದ ಮಹಾಬಾಗರನಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ಅವನ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಬಾರಿ ಪೂರ್ವ ಪರ್ವತ. ಪರದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಒಂದು ಇಂದಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆನೆಯು ಸ್ವರ್ವಾಸೇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇನು ರಸಸೇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಯು ಥ್ರಾಸೇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪತಂಗದ ಹುಳುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಂಕೆಯು ಕಣ್ಣೇಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜೀವಗಳು ಒಂದೊಂದು ಇಂದಿಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನೀನು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗು. ಒವರ್ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡು ! ಎಂದರೆ ನಿನಗೆ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಕನಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಭವ ಭೂಮಣಿ ದೂರವಾಗುವುದು.

ಆತ್ಮನ ರಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರಸಿಕನಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮಾನ-ಅಪಮಾನ, ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರ, ಜೀವನ-ಮರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಮಲೆಯಾದವನ ಕಣ್ಣಗೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವು ಅರಸಿಣ ಬಣ್ಣಾದ್ವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಒವರ್ ನಿತ್ಯಾನಂದನಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಪಸ್ತುಗಳು ನಾಶ ಶೀಲವಾಗಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು 'ನಾನು ಅವನಾತಿಯಿದ್ದೇನೇ'ಂದು ಮನಸ್ಸಿತ್ತಾನೆ.

ಯಾವನಿಗೆ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಬಂಧನದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಗೂಡಿಮುವಿಕೆ ಯಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನ ಆತ್ಮರೂಗಳು ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಬಂಧನದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಅನ್ನ ಆತ್ಮರೂಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಭಾವಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ದೇಹವನ್ನು ಜಡ ಪ್ರದ್ಲಿವೆಂದು ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಅಕ್ಕರುಗಳನ್ನು ಅನಂದಮಯವೆಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂರು ಲೋಕದ ಸಂಪದವು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಜೀರ್ಣ ತೃಣದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೋಕ್ಷಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದು ಉಚಿತವಿದೆ. ಅತ್ಯನ್ತ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಾನೆ, ಅತ್ಯನ್ತ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವನು, ಅತ್ಯನ್ತ ಏನಿದ್ದಾನೆ, ಅತ್ಯನ್ತ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂತರ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹೇಗೆ ಅಗುತ್ತದೆ? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೇ ಆತ್ಮಧ್ರಿಯಾದವನು ಕೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ.

‘ಅನುಭವ ಪ್ರಕಾಶ’ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಭಾಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಲ ಗುರುಗಳು ಒವರ್ ಆತ್ಮಧ್ರಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಏನಿನ ಹತ್ತಿರ ಕೆಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಆ ಏನು ಆತ್ಮಧ್ರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ - ನನಗೆ ತುಂಬ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ನನಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಮೊದಲು ನೀರು ತಂಡು ಕೊಡು. ಅಯ್ಯಾ! ನೀರಂತೂ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿದೆ, ನೀನು ಸ್ವಯಂ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವೆಯೆಂದು ಆತ್ಮಧ್ರಿಯು ಹೇಳಲು ಅಡಕ್ಕೆ ಏನು ಅಯ್ಯಾ ಮಹನೀಯ! ಜ್ಞಾನವು ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ, ನೀನು ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಿರುವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಾನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನೀನು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ!

ಅನಾದಿಯಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತ ಪ್ರಾಣ-ಪಾಪ, ರಾಗ-ದ್ವೈಜ, ದೇಹಾದಿಗಳ ಶ್ರಿಯಿಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭಿದಾನಂದ ಜಲದಿಂದ ತಾನು ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿಯು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಕಡೆಗೆ ಚ್ಯಾಷ್ಟಿ ಹರಿಸಲು ಸಮಯವೇ ದೋರಪುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮೊಕ್ಷದ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಅತ್ಯನ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಅತ್ಯನ್ತದೇ ಮಹ್ಯ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗುವುದು, ಇದನ್ನುಂದು ಅನ್ಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಇರಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಶರೀರವಾವವನ್ನು ನರಕನಿವಾಸವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೀವಲು ಜಡರು ಜಾರಯ-ಫರು ತೇವಲು ಬುಜ್ಜಿ ಸರೀರು

ಅಪ್ಪಾ ಭಾವಹಿ ಜೀಮ್ಮೆ ಲಲು ಲಹು ವಾವಹಿ ಭವತೀರು ||51||

ನರಕದ ತೇರದಲ್ಲಿ ಜಡರಿತ ಇರುವುದು ದೇಹವು ಎಂದರಿತು

ಸೃಂಖಲು ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನು ಪಡೆಯುವ ಭವತೀರವ ಬೇಗ ||51||

ಅಭ್ರ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನರಕದ ವಾಸವು ಅಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಜಡರಿತವಿದೆ - ಪೂರ್ಣವಿದೆ ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರದ ವಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಲನಾದ ಅತ್ಯನ್ತ ಭಾವನೆ ಮಾಡು, ಆದರಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ.

ಭಗವಾನ ಅಮೃತಾನಂದನಾದ ನಿಜಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಪ್ರೀತಿಯು ಉತ್ಸವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಶರೀರವು ನಿನಗೆ ನರಕದ ನಿವಾಸದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ನವ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಲ-ಮೂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಮಲಿನತೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಈ ಮಲಿನ ಶರೀರವು ಮೂಳೆ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ, ಕೈಗು, ಕಘ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಳ ಆಗರವಿದೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲಿರುವ ತೆಳುವಾದ - ನಯವಾದ ಚರ್ಮದ ಹೊಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಆಗಲಾದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾಂಸ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದುದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಲಂಪಟರಾದ ದೊರೆ ಮೋದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಸತ್ತು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರದು ಅವಿಂಡವಾಗಿ ಜೀವ ಹಂಡವೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಂಥವರು ಕೂಡ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮೋಡತೆ ತಿನ್ನುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅತಿಧಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನರಕನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಿ ಮಾತ್ರವು ಕೂಡ ಸಾತಾ ಇಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಾನ್ನಿಕಾರಕವಾದ ಪಕ್ಷುಗಳೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಯಾವ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಜೀವನು ಅತಿಶಯ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಶರೀರದ ರಕ್ತ, ಕೆವು, ಮೂಳೆ ಮಾಂಸ ಮೋದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಿವು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸೋದರನೇ ! ಈ ಶರೀರವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನರಕದ ಮನೆಯಂತೆ ಇದೆ.

ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲವು ಪರಾಧಿನತೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು. ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಧರ್ಮದ ಪರವೆ ಮಾಡದೆ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ಶಾರೀರಿಕ ವೇದನೆಯ ಕೊನೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಭಿಕ್ತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂಥ ಮನುಷ್ಯಭವವು ಕಷ್ಟದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ- ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಾನಃ ಇಂಥ ದುಃಖಿಯವಾದ ಶರೀರವೇ ದೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು ಈ ಅಳ್ಳಾನಿಗೆ ತನ್ನ ಅತ್ಯನ್ತ ಮಹಿಮೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಪರದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಇವನ ಶ್ರೀತಿಯು ಪರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಭಾವದಿಂದ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಭಾವದ ಅಭಿರುಚಿಯು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ. ಶುಭ ಭಾವವಿರುವುದೇನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶುಭಭಾವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಲಾಭದ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ. ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮೋದಲಾದ ಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲಿಂದ ಆಗುವುದು ?

ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ಈ ನಿನ್ನ ಶರೀರ ರೂಪದ ಮನೆಯು ದುಷ್ಪರೂಪಗಳ ರೂಪದ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಿಷಲಾದ ಕಾರಾಗ್ರಹವಿದೆ. ಕರ್ಮಗಳು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದೊಡ್ಡ ಪಂಚರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದಿಂಬಿ ಬಿಟ್ಟಿರೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತ-ಮಾಂಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುದುಗಿ ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಚರ್ಮದ ಅವರಣಿದಿಂದ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೀನು ಆಯು ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿರುವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಶರೀರವನ್ನು ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ನಿಡವಾಗಿ ಕಾರಾಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ! ಇದರ ಮೇಲೆ ವೃಧ್ಷ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡಿ ನೀನು ದುಃಖಿಯಾಗಬೇಡ ! ಅದರೊಳಗಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು !

ಅತ್ಯನ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪಯಾದ ಅತ್ಯನ್ತ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಅನುಭವ ಮಾಡು ಮತ್ತು ಶರೀರ ಮೋದಲಾದವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಶ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ನನಗೆ ಅರವತ್ತು ಪರುಪ ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಕೂಡ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ತರದ ಉಪಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾವನಿಗೆ ಶರೀರದ ಅಭಿಮಾನವಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಶ್ರೀತಿಯಲ್ಲ. ಅವನ ಅತ್ಯಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಶರೀರದ ಶ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ನರಕದ ಉಪಮೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ವೃವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜೀವನು ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಧಂಧಜ ಪಡೆಯಲು ಸಯಲ ಜಗಿ ಇವಿ ಅಪ್ಪಾ ಹು ಮುಣಂತಿ
ತಹಿಂ ಕಾರಣ ಏ ಜೀವ ಪ್ರದು ಇ ಹು ನೊಬ್ಬಾನು ಲಹಂತಿ ||52||
ಮುಳುಗಿದೆ ಕಾರ್ಯದಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯದು ಅದು ನಿಜ ಆತ್ಮನನು
ತಿಳಿಯದೆ ಆತ್ಮನ ಜಗ ಜೀವ ಪಡೆಯವು ನಿಜದಿಂ ನಿವಾಣ ||52||

ಅರ್ಥ :- ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಹೋಗಿ, ತಲ್ಲಿನವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನ ಮನಸ್ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಜೀವರುಗಳು ನಿವಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಸ್ವಾಪ್ಯಿದೆ.

ಕೆಲವರು ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೋಹ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾನ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಸಾರಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವರುಗಳು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ಏನು ಹೇಳುವುದು ತ್ಯಾಗಿಯಿಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದಂಥವರು ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ, ದಯೆ, ದಾನ, ವೃತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ-ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವರು ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಹೋಗಿದ್ದೇ ಕೆಲವರು ಶುಭದಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತ್ವಾಲ್ಯು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಂಬವನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಬಿಡುವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಶುಭಾಶುಭ ರಾಗದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ಯೋಗವಿದೆ. ಉಳಿದುವೆಲ್ಲವು ‘ಅಯೋಗ’ವಿವೆ.

ಯಾರು ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಮೋಹಮೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮನಿಂದರೆ ಎಂಥ ವಸ್ತುವಿದ್ದಾನೆಂಬುದರ ಪ್ರಭ್ರಜಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಓವರ್ ತ್ರೀಮಂತನು ಕಾರಾಗ್ವತದೊಳಗೆ ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ‘ನಾನು ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೇಂ’ ದು ಹೇಳಿದರೆ ಒಂಟೆಯ ಮೇಲಂತೂ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಅದರೆ ನೀನು ಇರುವುದು ಕಾರಾಗ್ವತದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇನು !

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಧರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ತ್ಯಾಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಅವರು ಜಡ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಧರ್ಮ ಮನಸ್ಸುಕ್ಕಿಂದ್ದರೆ ಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ತ್ಯಾಗಿಯಿಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆತ್ಮನನ್ನ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ನಿಜಾತೈ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸುವ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಸಾರವೇ ಇದೆ. ಶುಭ ಮತ್ತು ಅಶುಭ ಇವರದರ ಪ್ರೇಮವಂತೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸಾಯವಿದೆ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ‘ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಹ ಹೋಗಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುದು ಅದು ಶುಭಾವನೆಯಿದೆ. ಅದರೆ ಈ ಜೀವನು ಶುಭ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಭಾವನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದರೆ ರಾಗದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡುವುದು, ಇತರರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ಕೊಡುವುದು ಇಮ್ಮು ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಧರ್ಮವಾಯಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಅದರೆ ಮಹಾನುಭಾವನೇ ! ಮಂದಿರ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ದಯೆ, ದಾನ, ಪೂಜೆ, ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ

ರಾಗದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಯೂ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವು ತನ್ನ ಅತ್ಯನ್ತ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಅಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಜೀವನಿಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಧರ್ಮ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವು ಯಾವಾಗ ದೊರಕುತ್ತದೆ-ಸಮಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ತ್ಯಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಅದರೆ ಮುಂದುವರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಂ. ಟೋಡರಮಲ್ಲದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಣವು ನಿಷ್ಪಲವಿದೆಯಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಸತ್ಯ ಪಥಂತಹ ತೇ ವಿ ಜಡ ಅಪ್ಪಾ ಜೀ ಇ ಮುಣಂತಿ

ತಹಿಂ ಕಾರಣ ಏ ಜೀವ ಪ್ರದು ಇ ಹು ಜೀವಾಣು ಲಹಂತಿ ||53||

ಒದಿದರೆನಿತದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಿಳಿಯದಿರಾತ್ಮನ ಜಡರಿಹರು

ಅದು ಕಾರಣದಿಂ ಜೀವಗಳು ಪಡೆಯವು ನಿಜದಿಂ ನಿವಾರಣ ||53||

ಅಥ :- ಯಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಿದರು ಕೂಡ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಕೂಡ ಅಭಿಜಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಜೀವರುಗಳು ಕೂಡ ನಿವಾರಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಷ್ಟಿವಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನೆವು ಪರ-ಸನ್ನುಖಿತಯ ಜ್ಞಾನವಿದೆ, ರಾಗವಿದೆ, ವಿಕಲ್ಪವಿದೆ, ಜಡವಿದೆ. ನಾಲ್ಕುನೆಯ ಗುಣಾನ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಾಚರಣ ಬಾರಿತ್ವವಿದೆ, ಅರ್ತಿಂದ್ರಿಯ ಅನಂದವಿದೆಯಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಣವು ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ ಆದಾಗ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಾಗಿಗಳು ವಾಕರಣ, ನಾಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ, ವೈದ್ಯಕ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಶುದ್ಧ ನಿಶ್ಚಯ ನಿಜಾತ್ಮೆ ಸ್ವರೂಪದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ಸ್ವಭಾವದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಯು ಕೂಡ ಅಧಾರತ್ವ ಜ್ಞಾನದಿಂದಕೂನ್ನರಿಯತ್ತಾರೆ. ಚೈತನ್ಯ ಧಾರುವಾದ ನಿಜಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಣವು ನಿಷ್ಪಲವಿದೆ.

ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಣವು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ? ಇತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಶುಭ ರಾಗದಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಲಾಭವಾಗಲಾರದು. ಶುಭ ರಾಗ ಮತ್ತು ಪರಲಕ್ಷ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಲಾಭವಾಗಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರಪರಣವು ಕೂಡ ವ್ಯಧ್ಯವಿದೆ. ಅಂತಮೂರಿವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಚೈತನ್ಯವಿದೆ.

ನಿಶ್ಚಯ ಸಮೃದ್ಧಿನ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಜಿನವಾಣಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳ ರೂಪದ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ನನ್ನ ಅತ್ಯಕ್ತಪ್ರ ವ್ಯಧಕ್ ಇದೆಯಂಬ ಸಾರವನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಿದೆ. ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ನಿಜಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರ ಎನಿಸುತ್ತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಭೇದ ಅತ್ಯನ್ತ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಶ್ರದ್ಧೆ- ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಲೀನತೆ ಮಾಡುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಚತುರತೆಯಿದೆ, ಬಾಹ್ಯದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯು ಅದು ನಿಜವಾದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ತ ಪ್ರತೀತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಏನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವಿಲ್ಲ ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನ - ಅನಂದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಜೀವನವೇ ಅಸಫಲವಿದೆ, ನಿಷ್ಪಲವಿದೆ.

ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನವು ಭವವರ್ಥಕವಿದ್ದು ಅದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಕೊಂಡೊಯ್ದುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೇ ಮಹನೀಯರುಗಳೇ ! ಶಾಸ್ತ್ರಪರಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಾವು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ವಸಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಬೇಕು.

ಅದೆಂದ್ರೋ ಜನರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವಿಧೈ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಭಿಮಾನವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಸೋದರನೇ ! ಈ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯು ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ, ಪ್ರಾಚೀ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆಶ್ವಸಿಸುಭೂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವನ ಜೀವನವು ನಿಷ್ಟಲವಿದೆ. ಏಪರೀತ ಪ್ರಯೋಜನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಂಸಾರವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಯಂ ನಿರ್ವಾಣ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. 'ನನಗೆ ಏನೆಲ್ಲವು ಬರುತ್ತದೆಯಿಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವನು ಸಮೃದ್ಧ ಲಾಭದಿಂದ ಕೂಡ ವಂಜಿತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಸು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಗದಿಂದ ಭಿನ್ನಿಂದ್ದು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಭಿನ್ನಸಿದ್ಧಾನ್ಯಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನಂದದ ಭಂಡಾರನಾದ ಫಲ ಚಿದಾನಂದ ಪ್ರಭುವಿನ ಆನಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷ್ಯಾಸದ ಘಲವಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಸಮೃದ್ಧಿಸಬನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸದ ಹೋದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರೋಧದಿಂದ ಸಾಫ್ಯಾವಿಕವಾಗಿ ಆಶ್ವಸಿಸುಭವವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಮಣಿ - ಇಂದಿಹಿ ವಿ ಭೋದಿಯಿಂಜ ಬುಹು ಪ್ರಚೀರ್ಯಿಂಜ ಇ ಕೋಇ

ರಾಯಹ ಪಸರು ಓವಾರಿಯಿಂಜ ಸಹಜ ಉಪ್ಪಜಿ ಸೋಇ ॥54॥

ಮನ-ಇಂದ್ರಿಯ ನಿರೋಧದಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಪ್ರಸರವು ತಡೆಯುವುದು ।

ಜನಿಯಿಸೆ ನಿಜರೂಪವು ಆಗ ಬುಧರನು ಕೇಳುವುದಿಹುದೇನು ? ॥54॥

ಅಭ್ಯರ್ಥ : - ರಾಗದ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ದೂರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಆಶ್ವನ ಜ್ಞಾನವು ಸಾಫ್ಯಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ತನಗೆ ಆಶ್ವಸಿಸುಭವವು ಆಗಿದೆಯೋ ಅಭವಾ ಇಲ್ಲವೋ - ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.

ಅವಿಂಡಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ ಆಶ್ವನನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೇ ಅಶ್ವತ್ತ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಬವಳಪ್ಪು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಆಶ್ವಸಿಸುಭವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ ಅವರು ಇದೇ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ರಾಗದ ಮೇಲಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ವೀತರಾಗದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಚೀ, ಯಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದಪ್ರಗಳ ಭಾವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಣಾವಾಗುತ್ತದೆ, ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ವನ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವಾಗುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಯಾತ್ರೆಯಿದೆ. ಶುಭರಾಗ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ದೇಸ ಹಾಗೂ ದಿಶಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ ಅಂತರವಿದೆ.

ತ್ತಿಲೋಕನಾಥ ಸರ್ವಾಷ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ಆತ್ಮನನ್ನ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನೀನು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನ ನೋಡು ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರನಾಗು. ಇದುವೇ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ರಾಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವೀರಾಗಭಾವದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂದದ ದಶಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದೇ ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ.

ಆತ್ಮನುಭವ ಮಾಡುವಂಥವನು - ಧರ್ಮ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಂಥವನು ಸ್ವಯಂ ಆತ್ಮನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವನು ಕೂಡ ತಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆನಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವನು ಕೂಡ ತಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಪರದೋಳಗಿಂದ ಬಿನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಅನಾಪುಲಾ ಶಾಂತಿಯ ಮಹಾ ಪರಮಾತ್ಮನಿದಾನೆ. ಆತ್ಮನ ಗಾಢ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಿತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಆನಂದದ ಸಲುವಾಗಿ ಇತರರನ್ನು ಏನೂ ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿರುತ್ತದೆ. ಸಮುಕ್ತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ 'ಪರದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಅಥವಾ ಆನಂದವಿದೆಯೆಂಬ ವಿಪರೀತ ಮನ್ಸಂಹಿತೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ - ಪರಿವಾರ, ಧನ-ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶ್ರಿತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪರದ ಶ್ರಿತಿಯು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಪುದ್ದಲ ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪುಗ್ಗಲು ಅಣ್ಣಿ ಜಿ ಅಣ್ಣಿ ಜೆಲು ಅಣ್ಣಿ ಜಿ ಸಹು ವವಹಾರು
ಚಯಹಿ ವಿ ಪುಗ್ಗಲು ಗಹಹಿ ಜೆಲು ಲಹು ಪಾವಹಿ ಭವಪಾರು ||55||

ಚೇವ ಮೇಣ್ಣದ್ದಲ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಭಿನ್ನವೇ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರ
ಚೇವವ ಪಿಡಿದು ಪುದ್ದಲ ತೆಚು ಪಡೆಯುವ ಭವತೀರವ ಚೇಗ ||55||

ಅಭ್ರ : - ಮೂರ್ತಿ ಸ್ವಭಾವದ ಪುದ್ದಲಗಳು ಚೇವದಿಂದ ಚೇರೆಯಿವೆ, ಚೇವದ ಸ್ವಭಾವವು ಪುದ್ದಲ ಮೊದಲಾದಪುಗಳಿಂದ ಚೇರೆಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರ - ಜಂಜಡವು ಕೂಡ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಿಂದ ಚೇರೆಯಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪುದ್ದಲ ಮೊದಲಾದಪುಗಳನ್ನು ತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನ ಗೃಹಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಗಡೆ ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಉಪಾಯವಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನವಿದೆ. ಅವರೂತ್ತ ವ್ಯವಹಾರನಯಿದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಪುದ್ದಲಗಳವೇ ಅವೆಲ್ಲವು ಆತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಅಕುದ್ದ ನಿಶ್ಚಯನಯಿದ ವಿಷಯಗಳಾದಂಥ ಪುಣಿ-ಪಾಪ-ರಾಗ ಮೊದಲಾದಪುಗಳಲ್ಲವು-ಅಪುಗಳ ಭಾವಗಳಲ್ಲವು ಆತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಪುಣಿ, ಪಾಪ, ಅಪು, ಬಂಧ, ಸಂಪರ, ನಿರ್ಜರೆ, ಮೋಕ್ಷ ಈ ಎಲ್ಲ ವದಾಧರಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಆತ್ಮತತ್ವಪು ಕಥಂಚಿತ್ ಭಿನ್ನವಿದೆ. ವಿಕಾರಿ ಪರಮಾತ್ಮಾಯಿದಿಂದಂತೂ ಆತ್ಮನ ಭಿನ್ನನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಅವಿಕಾರಿ ಪರಮಾತ್ಮಾಯಿದಿಂದ ಕೂಡ ಆತ್ಮನ ಕಥಂಚಿತ್ ಭಿನ್ನನಿದಾನೆ. ಗುಣ-ಗುಣೀಯ ಭೇದವು ಕೂಡ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ-ಅನಂದ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಅವಿಂದ ಪಿಂಡನಿದ್ದಾರ್ಥಿಂದು ಗುಣ-ಭೇದ ಮಾಡಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೂಡ ಆತ್ಮ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ ಇವು ಮೂರು ಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಶುಭ-ಅಶುಭ ಉಪಯೋಗ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಪ್ಪು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ ಅದೆಲ್ಲದರದು ನನ್ನ ಶುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಭಾವವಿದೆ.

ಸಹ್ಯದಾನಂದ ಅವಿಂದ ಹಿಂಡನಾದ ಪ್ರಭು ಆತ್ಮನು ಮನ-ವಚನ-ಕಾರ್ಯದಿಂದಂತೂ ವೃಘಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಭಿನ್ನನಂದು ಮನೀಸುವುದು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದೇ ಸಮ್ಮಗ್ಂತರನವಿದೆ. ತುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳ ದಿಶೆಯು ಪರದ ಕಡೆಗಿದ್ದರೆ ಶುದ್ಧ ಭಾವಗಳ ದಿಶೆಯು ಸ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಇದೆ.

ನಾನಂತೂ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರದ ರಚನೆಯಿಂದ ಚೇರೆ ಪರಮಪುದ್ಧ ಆತ್ಮನಿದ್ದೇನಂದು ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ-ವಿದೆಯಿಂದು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿಂದು ಸಾಧು ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಪ್ಯಭ ಭಾವದಿಂದ ತಪ್ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ದಯಿ-ದಾಸ-ಭಕ್ತಿ-ಪೂಜೆ-ವ್ರತ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳು ಎಂದರೆ ಶುಭ ಭಾವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಆ ಶುಭ ಭಾವಗಳನ್ನು ಯಾರು ಹಾರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ - ಅವನ್ನು ಮನೀಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಜೀವ ತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶುಭ ಭಾವಗಳು ಇರುವುದಂತೂ ನಿಜ, ಅದರೆ ಅವುಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಮಯ್ಯಾದೆಯಿದೆ, ಆ ಮಯ್ಯಾದೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ - ಆ ಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಆತ್ಮನ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ನಾನು ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಏಕ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಯಿದ್ದೇನೆ, ಒಂದು ಜ್ಞಾಯಕ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಪರಮ ನಿರಾಕುಲ, ಪರಮ ವೀರರಾಗಿಯಾದ ಅವಿಂದ ದ್ರವ್ಯನಿದ್ದೇನಂದು ಮನನ ಮಾಡಿ ಯಾರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮರೂಪದ ಹೈತನ್ಯರತ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸರಾಗಿ ಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನು ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಂತೂ ಇಲ್ಲ, ಅದರೆ ಶುಭ ಭಾವಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕೂಡ ಆತ್ಮನಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನಂತೂ ಕೇವಲ ಸಹಚಾತ್ಮಕಪುದ್ಧಿತನ್ಯ ಹಿಂಡನಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿತನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ, ಇತರರ ಸ್ವಾಮಿತನದಲ್ಲಿ ಅಂತೋಷವಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತ ಗುಣರೂಢಿಯಾದ ಅವಿಂದ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪರದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಮನೀಸುವುದು ಅದು ಮೂಡಬೇಯಿದೆ.

ನಾನು ಪಾಠಾಲೆಯ ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಇಂತಿಮ್ಮೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಇಂತಿಮ್ಮೆ ಧನ-ಕನಕಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಅದೆಲ್ಲದರ ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪರಿಯಿದ್ದೇನಂದು ಮನ್ಮಿ ಮೂರ್ಖ ಜೀವರುಗಳು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಇಂಥ ಮನ್ಮಂಹಿಯು ಅದು ನಿಯಮದಿಂದ ದುಃಖಿದಾಯಕವಿದೆ; ಭಾಂತಿಯಿದೆ.

ತಾಗ ಆತ್ಮನಿಭವಿಯೇ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆನಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. -

ಚೇ ಇವಿ ಮಣಿಹಿಂ ಜೀವ ಪ್ರದು ಚೇ ಇವಿ ಜೀಲಿ ಮುಣಂತಿ

ತೇ ಜಿಣ-ಣಾಹಹಂ ಉತ್ತಿಯಾ ಇಲಿ ಸಂಸಾರ ಮುಂಚಂತಿ ||56||

ಚೇವನಾರು ಮನ್ಮಿಸು ಜೀವನಾರು ತಿಳಿಯರು ನಿಜದಿಂ

ಅವರು ಸಂಸಾರವ ಬಿಡರೆಂದು ತ್ರೀಜಿಸವರರು ಹೇಳಿಹರು ||56||

ಅಥ್ರ :- ಯಾರು ಸ್ವಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲಪೆಂದು ತ್ರೀ ಜನೇಂದ್ರದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾರು ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವ ಹೀಗಿದೆಯಿಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಸಂತಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು

ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ - ಬೇರೆ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ವುನಿ: ವುನಿ: ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನದ ಅಲೀಗಳಿಂದ ತೂಗುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾನಿ ಸಂತರು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಸೋದರನೇ ! ಇದಂತೂ ಜನರೇವರ ಮೂಲ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸ್ವಂಚೇದನವಾಗುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಇದಂತೂ ಯೋಗಸಾರವಿದೆಯಲ್ಲವೇ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂತರು ಆತ್ಮನನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಎಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವ ವಿಧಿಯನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ; ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಿಸುವ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ರಾಗದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ;

ಅಹವ ! ಸಂತರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾನಂದದ ಜ್ಯೋತಿಯಿದ್ದಾನೆ ! ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದದ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕಟ .... ಪ್ರಕಟ .... ಪ್ರಕಟ ಇದ್ದಾನಲ್ಲವೇ ! ಅಸ್ತಿತ್ವ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಿರುವವನನ್ನು 'ನಾಸ್ತಿಕರೂಪ'ನೆಂದೇಕೆ ಹೇಳುವುದು ? ನೀನು ಪೂರ್ಣಾರ್ಥಾ 'ಸತತ ಸುಲಭ' ಭಗವಂತನಿರುವೆ ! ನೀನು ನಿನಗೆ ಸುಲಭನಿಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ನಿನಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವವು ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಂಗ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆ ಎಂದರೆ ನೀನು ನಿನಗೆ ಆತ್ಮತ ಸುಲಭನಿರುವೆ !

ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪರದ್ವಾಗಿವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಹಾರವು ಕೂಡ ಇದೆ, ಅದರೆ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅಭೇದ ಭೀತನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಯವಹಾರವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು, ವ್ಯವಹಾರವಂತೂ ಇರಲೇಬೇಕಾಗುವುದು, ಇದು ಇದ್ದರೇನೆ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆಯಿಂದು ಸಮೃದ್ಧಿಸ್ಯಾಯಿ ಮನ್ಮಂಬುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮೃಗಜಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗುರುಗಳ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬೋಧ(ಜ್ಞಾನ)ವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಹೃದಯ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಬೋಧವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ಯಾರು ಆತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅವರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೂರು ಲೋಕದ ಅಧಿಬ್ರಹಿಯಾದ ಭಗವಾನ ಜನೇಂದ್ರ ದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಗುರುವಚನದಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಪರೋಕ್ಷವಿದೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ.

ಕಃ ಯೋಗಸಾರವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡಿರಿ ! ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇಚ್ಛಾರ್ಥಿತವಾದ ದಿವ್ಯ ಧ್ಯಾನಯಲ್ಲಿ ಒಂದಂಥ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಮಿಥಾತ್ಪ್ರವೇ ಸಂಸಾರವಿದ್ದು ಮಿಥಾತ್ಪ್ರವ್ಯಾಪ್ತಾದ ನಾಶವಾದ ನಂತರ ಸಂಸಾರವು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಿಡು ! ಪುನಃ ಅದರದೇ ಎಂದರೆ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದ್ದೇ ಸ್ವರ್ಥ ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಪಮ ಸುಖಿದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದು.

ಕಃ ಧರ್ಮವಂತೂ ಆತ್ಮತ ದುಬಾರಿಯಿದೆಯಿಂದು ಜನರಿಗೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ, ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಬಾರಿಯಿದ್ದರು ಕೂಡ ಹಣ ವಿಚುರ್ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಮೊಳ್ಳೆ

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರು ಕೂಡ ಸಂವರ - ನಿಜರೆಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸೋದರನೇ ! ಧರ್ಮವಂತೂ ತೀರ ಸೋಯಿಯಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಪರ್ಮಗಳ ವ್ರಾಟಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯಂತೂ ಹಣ ಖಿಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವನು ತರಲು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಅನ್ಯ ಪರ್ಮವಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಾ ! ಆತ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ದುಬಾರಿಯಿನಿಸುತ್ತದೆ ! ನಿನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕರಿಣಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪರ್ಮವನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಿದೆ. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಬೇಕು !

ನಿಜ ಮುದಾತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಎಂದರೆ ನಿತ್ಯಯ ರತ್ನತ್ಯಯ ರೂಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವೀತರಾಗತೆಯ ಜ್ಞಾನೀಯ ಪ್ರಜ್ಞಾತಿಪಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಕರ್ಮರೂಪದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಸುಷ್ಟು ಭಸ್ಯಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನುಭವವೇ ವಾಸ್ತವಿಕ ಹೋಕ್ಕುಮಾರ್ಗವಿದೆಯಿಂಬ ಉಪದೇಶವು ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರ ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದಿದೆ. ಅದಜ್ಞಾಗಿಯೇ ಸಮ್ಮಾನ್ಯದ್ವಿಷಯ ಬಾಹ್ಯ ಹಾರಿತುವನ್ನು ಹೋಕ್ಕುಮಾರ್ಗವಂದು ಮನ್ಮಷುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯಾ ! ಈ ಜೀವನು ತನ್ನ ಗೈತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಎಂದೂ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಶ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಜದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಭಾಜನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತ ಗುಣಮಯನಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ ಅನಂತ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ ನಾಮದ ಗುಣವಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಉಳಿಯಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ನಲವತ್ತೇಳು ಶತ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಕಾಶ' ನಾಮದ ಹಸ್ನರದನಯ ಶತ್ಕಿಯಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣವಾಗಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ. ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿಜದಲ್ಲಿ ಉಲಿಯುವುದೇ ಆತ್ಮನ ಮನಸ್ಯಿದೆ. ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದೇ ತನ್ನ ಪರ್ಮವಿದೆ. ತನ್ನ ಅತಿಕೃತ ರಸವೇ ತನ್ನ ಭೋಜನವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅತಿಕೃತಯ್ಯಾಯಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಕಯ್ಯಿಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಯಾರು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ತಾನು ತನ್ನಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯ ವಿಧಾನವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಹೋರಿಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಮುಕ್ತಿಯ ವಿಧಾನವಿಲ್ಲ.

'ಈ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಿನಿದ್ದು' ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚ್ಯಾತನ್ಯವು ಚ್ಯಾತನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದಾಗಲೇ ಜೀವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಲುವಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.-

ರಯಣ ದೀಲು ದಿಣಿಯರ ದಹಿಲು ದುದ್ದು ಫೀವ ಪಾಹಾಣ

ಸುಣ್ಣಿಲು ರೂಲು ಘಲಿಹಲು ಅಗಿಣಿ ಣಿವ ದಿಟ್ಟಿಂತಾ ಜಾಣಿ ॥57॥

ರನ್ನ ದಿನಕರ ದೀಪ ದಧಿ ಘೃತ ಕೀರವು ಪಾಷಾಣಮಲ್ಲದೆ

ಚಿನ್ನ ರಜತ ಸ್ವರ್ಪ ಅಗ್ನಿ ನವ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿ ತಿಳಿಯುವುದು ॥57॥

ಅರ್ಥ :- ರತ್ನ, ದೀಪ, ಸೂರ್ಯ, ಹಾಲು - ಮೋಸರು - ತುಪ್ಪ, ಪಾಷಾಣ, ಸುವರ್ಣ, ರಜತ, ಸ್ವರ್ಪಕಮರ್ಣ ಅಗ್ನಿ ಈ ಒಂಭತ್ತು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಜೀವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.

೧) ಈ ಆತ್ಮನು ರತ್ನ ಸಮಾನನಿದ್ವಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಆತ್ಮನು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನ - ಪ್ರಕಾಶಮಯನಿದ್ವಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಥಿರ ಉಳಿಯುವಂಥದ್ವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅವಿನಾಶಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಥಿರವಿರುವಂಥವನಿದ್ವಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನವು ಬೆಲೆಯಿಳ್ಳವಸ್ತುವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ಅಲೋಕಿಕ ಅಟಿಂತ್ಯ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತುವಿದೆ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯಿಳ್ಳ ಅಮೌಲ್ಯವಸ್ತುವಿದ್ವಾನೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನರೂಪ ರತ್ನದ ಅಧಿಪತಿಯ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತುವಿದ್ವಾನೆ. ಬೇಕಾದಂಥ ರತ್ನವಿದ್ದರು ಕೂಡ ಅದರ ಪರಿಣೈ ಮಾಡಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬ್ಯಾಪುದು ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕನಿಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನರತ್ನದ ಪರಿಣೈ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತುವಿದ್ವಾನೆ ಬೇಕು. ಆ ಜ್ಞಾನರತ್ನದ ಪರಿಣೈಯು ಏಫಾದ್ಯಾಷಿಯಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಣ- ಜ್ಞಾನ - ಭಾರಿತ್ ಇವು ಮೂರು ರತ್ನಗಳಿಂದ್ದು ಇವು ಆತ್ಮನ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ಮೂರು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನ ಪರಿಣೈಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ರತ್ನಯಿದ ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಕಟವಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಎಂದರೆ ಈ ಪರ್ಯಾಯರೂಪದ ಬೆಲೆ ತತ್ತರೆ ಚೈತನ್ಯರತ್ನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

೨) ಆತ್ಮನು ದೀವಿಗಿಯ ಸಮಾನ ಸ್ಥಿರಪರಪ್ರಕಾಶಕನಿದ್ವಾನೆ. ದೀವಿಗಿಯ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಪರಿರೂಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಚೈತನ್ಯ ದೀವಿಗಿಯ ನಿಜ ಮತ್ತು ಪರದ್ವಾಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಗುಣ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಾಡುವಂಥದ್ವಿದೆ; ಅದರೆ ಅದು ಪರದ್ವಾಗಳನಿಂದು ಶರೀರ, ಕರ್ಮ, ರಾಗ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಅವುಗಳ ರೂಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಡ ದೀವಿಗಿಯಂತೂ ಎಣ್ಣೆ-ಬಿಂಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಈ ಚೈತನ್ಯ ದೀವಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ, ರಾಗದ, ವಿಕಲ್ಪರೂಪ ಎಣ್ಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಂದೂ ನಂಂದುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾತಿಯು ಅನಾದಿ-ಅನಂತ ಈ ದೇಹರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಿದೆ. ಅದು ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೩) ಆತ್ಮನು ಸೂರ್ಯಸಮಾನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಾಪವಂತನಿದ್ವಾನೆ. ತನ್ನ ಪ್ರಭುತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಅನಾದಿ - ಅನಂತ ತತ್ತ್ವಾವಿಷಯ ಸ್ಥಿರತ್ವರೂಪದಿಂದ ತನ್ನ ಅಖಿಂದ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆತ್ಮಸೂರ್ಯನು ಅನಂತ ಬಲದ ಧಾರಕನಿದ್ವಾನೆ. ಜಡ ಸೂರ್ಯನು ಅತಪವ್ಯಾಪಿದಾನ್-ಉಪಾಂತೆಯಿಳ್ಳವನಿದ್ವಾನೆ, ಅದರೆ ಈ ಚೈತನ್ಯಸೂರ್ಯನಂತೂ ಪರಮಾಂತನಿದ್ವಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೂರ್ಯರಿದ್ವಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರು ಉಪವಾಯುತ್ತಿರಿದ್ವಾರೆ, ಅದರೆ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯಸೂರ್ಯನು ಒಬ್ಬಿನಿದ್ವಾನೆ ವುತ್ತು ಅನುಪಮನಿದ್ವಾನೆ. ದ್ರವ್ಯಸ್ಥಭಾವದಿಂದಂತೂ ಈ ಆತ್ಮಸೂರ್ಯನು ಎಂದೂ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೂರ್ಯನು-ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವಶ್ಯಕನಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಣಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸೂರ್ಯನು ಮೇಘಗಳಿಂದ ಅವರಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಣಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಚೈತನ್ಯ ಸೂರ್ಯನು ಸ್ಥಿರಂ ಪರಮಾಂದಮಯನಿದ್ವಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಯಾರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಅನಂದ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಸ್ಥಿರಂ ಜ್ಞಾನಾನಂದದ ದಾತಾರನಿದ್ವಾನೆ. ಮತ್ತು ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರಾಪರಣ ಹಾಗೂ ನಿಯತವಾದ ತನ್ನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥವನಿದ್ವಾನೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ತನ್ನದೇ ಜ್ಞಾನಾಕಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ.

೪) ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಹಾಲಿನ ಸಮಾನನಿದ್ವಾನೆ. ಎಂದರೆ ಮದ್ದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ಥಿರವಂತೂ ಹಾಲು ಇದೆ. ಹೇಗೆ ಹಾಲು ಕಾಯಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಇದುವುದರಿಂದ ಮೊಸರು ಆಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಣ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ ರೂಪದ ಮೊಸರು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಗೊಲಿನಿಂದ

ಕಡೆಯುವುದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಕಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ತುಪ್ಪ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಗ್ಗಾಗುವುದರಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನರೂಪದ ಬೆಳ್ಳೆಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಮುಕ್ತರೂಪದ ತುಪ್ಪವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಜ ಅತ್ಯರೂಪದ ಗೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ತನ್ನ ಅತ್ಯನೇ ಹಾಲು ಇದ್ದಾನೆ, ತನ್ನ ಅತ್ಯನೇ ಮೋಸರು ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅತ್ಯನೇ ತುಪ್ಪ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ತುಪ್ಪೇ ಹಾಲು ಇದೆ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ತುಪ್ಪಿಂದಲೇ ಮೋಸರು, ಬೆಳ್ಳೆ ತುಪ್ಪ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇ) ಅತ್ಯನು ಪಾಷಾಣದ ಸಮಾನ ದೃಢ ಮತ್ತು ಶಾಖ್ಯತನಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳ ಕೊಡ ಉದುರಿ ಬೀಳದಂಥ ಸ್ವಿರ ಪಾಷಾಣವಿರುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನು ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರದೇಶಿಯಾದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಹಿಂಡನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೋಳಿಗಿಂದ ಒಂದು ಕೊಡ ಪ್ರದೇಶವಾಗಲಿ ಅಭಿವಾ ಒಂದು ಕೊಡ ಗುಣವಾಗಲಿ ಉದುರಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಮೋದಲಾದ ಗುಣಗಳೋಳಿಗಿಂದ ಒಂದು ಗುಣವು ಕೊಡ ಎಂದೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂಡ್ - ಸೂರ್ಯರುಗಳು ಕೊಡ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಪಾಷಾಣಿರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೋಳಿಗಿಂದ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳ ಕೊಡ ಎಂದೂ ಉದುರಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಷಾಣವು ಅನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಹಿಂಡ - ಪರವರ್ತನಾದ ಅತ್ಯನು ತನೋಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪ ರಾಗ, ಕರ್ಮ, ಶರೀರ ಮೋದಲಾದವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರವಾಳ ಪಾಷಾಣವನ್ನು ನೀರು ಸ್ತೋತ್ರಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನನ್ನು ರಾಗಪ್ರ ಸ್ತೋತ್ರಸುವುದು ಕೊಡ ಇಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಇ) ಅತ್ಯನು ಶುದ್ಧ ಸುವರ್ಣಾದ ಸಮಾನ, ಪರಮಪ್ರಕಾಶಮಾನ, ಜ್ಞಾನ ಧಾರುವಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಅನಾದಿ ಅನಂತ ವಿರಾಜಮಾನ ಅದ್ವಿತೀಯಿದ್ದಾನೆ. ಮುಲಿನ ಸುವರ್ಣಾವು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ಞಾತೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ಸುವರ್ಣಾವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಹ-ರಾಗ-ದ್ಯೇಷದ ಕಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಅತ್ಯ ಸುವರ್ಣಾವು ಕೊಡ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಶುದ್ಧತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಸ್ಥಾಪದಿಂದಂತೂ ಶುದ್ಧನೇ ಇದ್ದನು, ಅದರೆ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಇ) ಅತ್ಯನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಮಾನ ಪರಮ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಲಿನಿದ್ದಾನೆ. ಏತರಾಗತೆಯರೂಪದ ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಯು ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಂಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಗಳು ಪ್ರಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ್ಗಳ ಉಪಮೆ ಕೊಟ್ಟ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ಅತ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಮೆಯೇ ಅನ್ಯರೂ ಮಂಬಿಲ್ಲ, ಅಂಥ ಉಪಮಾತ್ರೆಯನು ಅತ್ಯಾರಾಮನಿದ್ದಾನೆ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯರೂಪದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಏತರಾಗತೆಯ ರೂಪದ ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದುವೇ ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರವಿದೆ. ರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಣ-ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅದು ಜ್ಞಾನಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವಲ್ಲ.

ಇ) ಅತ್ಯನು ಸ್ವರ್ಪಕಮನೀಯ ಸಮಾನ ನಿರ್ಮಾಲ ಮತ್ತು ಪರಿಣಮನಶೀಲನಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವರ್ಪಕಮನೀಯ ಕಂಪ್ರ - ಹಳದೀ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಕಂಪ್ರ-ಹಳದಿವರ್ಣದಾಗ್ಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಆದಾಗ್ಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಮಾಲತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನು ರಾಗ ಮೋದಲಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳ

ರೂಪನಾದರೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಾವರದಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧನೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಬಂಧ ರೂಪವಾಗುವಂಥದು ಅಬಂಧ ಸ್ಥಾವರಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಸ್ಥಾವರವೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಮಹತೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸುವುದರಿಂತೂ ಪರಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಆಗುವುದು. ಸ್ಥಾವರದ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಂತೂ ಪರಿಣಾಮಿಸುವುದರಿಂತೂ ಕೂಡ ಅಶುದ್ಧತೆಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಹಂ ! ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥರಾಪವು ಎಷ್ಟು ಸರಳ, ಸುಲಭ, ನೇರವಾಗಿದೆ. ನಿಜ ಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವಿಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸುವಂಥದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥರಾಪವೇ ಇಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಕ ಮಣಿಯ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಿರುವ ಆತ್ಮಸ್ಥರಾಪದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮಿಸುವುದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಿರ್ಮಲತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೯) ಆತ್ಮನು ಅಗ್ನಿಯ ಸಮಾನ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚೈತ್ಯತೀಯಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಚಕ, ಪ್ರಕಾಶಕ ಮತ್ತು ದಾಹಕ ಗುಣಗಳಿವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನ - ಹಾರಿತಗಳು ತ್ರಿಕಾಲೀ ಗುಣಗಳಿವೆ.

ಅಗ್ನಿಯು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತದೆ, ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸೌದೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ತ್ರಿಕಾಲೀ ಜ್ಞಾಯಕ ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಳಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಸ್ವ-ಪರಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮರೂಪದ ಸೌದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಿಕ ಬಲದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

“ನಾನು ತ್ರಿಕಾಲೀ ಭಗವಂತನಿದ್ದೇನೇಂದು ಸ್ವಿಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಶ್ರದ್ಧಾಗುಣದ ಜೀರ್ಣಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವಿದೆ, ಸ್ವ-ಪರಿಗಳ ಗುಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಜ್ಞಾನಗುಣದ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಮೋಹ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿ ವಿಶೇರಾಗತಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದು ಅದು ಹಾರಿತಗುಣದ ದಾಹಕತೆಯಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಪ್ರಜ್ಞಲಿತ ಚೈತ್ಯತೀಯಿನ್ನು ಯಾರೂ ನಷ್ಟ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ;

ಈ ಒಂಭತ್ತು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ಥಾವರದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯಿಂದು ಅಚಾರ್ಯದೇವರು ಈ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ದೇಹಾದಿಗಳ ರೂಪವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಬೀಜವಿದೆಯಿಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -

ದೇಹಾದಿಲು ಜೋ ಪರು ಮುಣಿಜ ಜೇಹಲು ಸುಣ್ಣ ಅಯಾಸು

ಸೋ ಲಹು ಪಾವಜಿ ಬಂಭು ಪರು ಕೇವಲು ಕರಜ ಪರಿಯಾಸು ॥५८॥

ಬರಿ ಆಗಸಿಸಮ ದೇಹವನು ಪರವೆಂದರಿಯಿವ ಆತಮನು

ಪರಮ ಚೋಷ್ಣನ ಪದೆವನು ಬೇಗ ಪದೆವನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನು ॥५८॥

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶವು ಪರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಅಸಂಗವಿದೆ, ವಿಕಾಳಯಿದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರು ಕರೀರ ಮೋದಲಾದುವನ್ನು ಆತ್ಮನಿಂದ ಪರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅವರೇ ಪರಮ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥರಾಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಪದೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶದ ಒತ್ತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೀರ, ಮನಸ್ಸು ವಾರೆ, ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಪತ್ನಿ - ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ-ಕುಟುಂಬ ಮೋದಲಾದವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು

ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನದು ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವು ಸದಾ ಏಕಾಗ್ರ, ನಿರ್ಲೋಪವಿರುವಂತೆ ಆತ್ಮನು ಕೂಡ ಯಾವಾಗಲೂ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಾ ಅಸಂಗ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಲೋಪನಿದ್ಯಾನೆ ಇಂಥ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಮ್ಮಗ್ರತಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಮೊಕ್ಕೆದ ಬೀಜವಿದೆ.

ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ಞಾಲೆಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಮೇಘಗಳ ಸಮೂಹವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಆದಾಗ್ನೀ ಆಕಾಶವು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗ ರೂಪದ ಜಾಲೀಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಾಕಾಶವು ಭಿನ್ನವಿದೆ. ಬೇರೆಯಿದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತೋಂಭತ್ವಾರು ಸಹಸ್ರ ರಾಣಿಯರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳ ಮತ್ತೆ ಮಾಲೀಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಚೈತನ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಅಸಂಗ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ - ಷ್ವಾಸಂಗಗಳಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಸ್ವಫಾಂವವಂತೂ ಆ ಸಂಗ-ಷ್ವಾಸಂಗಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆಯಿಂದು ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವಂಥವರಿಗೆ ಪರಮ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದಂತೂ ಯೋಗ್ಯಕಾರವಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸತ್ಯವೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ! ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞಯಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಅಭಿಮಾನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭಿಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧು ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ಹೇಳುವುದೆನೆಂದರೆ ಅಯ್ಯಾ ಭವ್ಯಾತ್ಮನೇ! ನೀನು ರಾಗದ ಅಭಿಮಾನ ಮಾಡಬೇಡ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ವಿಕಾರ ಮಾಡು! ಜ್ಞಾನವು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಧೂಳನ ರಾಶಿಯಿದೆ.

ಅವಹ ! ಸಂತರು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವಂಥ ಮಾರ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಾಸ್ತಿಕಾಯ, ಅಧರ್ಮಾಸ್ತಿಕಾಯ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರದ್ಯಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಅನಂತ ಜೀವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಕಾಶದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದರು ಕೂಡ ಆಕಾಶವು ಈ ಪರದ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕುಪುದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾಯಕ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾತಾ .... ಜ್ಞಾತಾ .... ಜ್ಞಾತಾನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ತಿಳಿಯುವವ.... ತಿಳಿಯುವವ.... ತಿಳಿಯುವವ ಅವನು ಬೇಕಾದರೆ ನರಕದ ದುಃಖದಲ್ಲಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖದಲ್ಲಿರಲಿ, ಶರೀರದ ತೀವ್ರರೋಗಿದ ದತೆಯಲ್ಲಿರಲಿ ಅಥವಾ ನಿರೋಗಿದ ದತೆಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಆದರೆ ನಿರ್ಲೋಪನಾದ ಚೈತನ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಯೋಗಗಳು ಸ್ವರ್ಗ ಕೂಡ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶದ ಸಮಾನ ಸ್ವರ್ಯಂ ಅಸಂಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜೀವನು ತನ್ನ ಪರಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ - ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಲಕ್ಷ್ಯಿಯನ್ನು ವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತ ಜೀವ - ಪ್ರದ್ಯಂಗ ಏಕಾರೀ ಪರಿಣಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾರವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಕಾಶರೂಪವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾಯಕನಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾಯಕರೂಪವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದ ತೇಜವು ಅಚ್ಯಾತನ ವಿಕಲ್ಪಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಎಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ನಿರ್ಲೋಪನಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿಯ ಎಂದರೆ ಪರಮಪದದ ಪ್ರಾಣಿಯ ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಆಕಾಶದ ಸತ್ಯ ಪ್ರಧಾಕ್ಷರ ಇದೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸತ್ಯ ಪ್ರಧಾಕ್ಷರ ಇದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧನ, ಕುಟುಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸತ್ಯ ಪ್ರಧಾಕ್ಷರ ಇದೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನ ಸತ್ಯ ಪ್ರಧಾಕ್ಷರ ಇದೆ. ಅಯ್ಯಾ! ತೈಜಸ ಮತ್ತು ಕಾಮಾಣ ಶರೀರದ ಸತ್ಯ ಕೂಡ - ಆತ್ಮನ ಸತ್ಯಾದಿಂದ ಬೇರೆಯಿದೆ. ಕಷಾಯಗಳ ತೀವ್ರತೆ ಅಥವಾ ಮಂದತೆ ಮತ್ತು ಮನ - ವಚನ - ಕಾಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆತ್ಮನಿಂದ ತೀರ

ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಅತ್ಯನು ಯಾರ ಅಧಿಪತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಅತ್ಯನ ಅಧಿಪತಿಯಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯನದು ಯಾವುದೂ ಉರು ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೂ ಮನೆಯಿಲ್ಲ. ನೋಡಿರಿ! ಇದು ಭೇದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಭೇದಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಪಸ್ತುವು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಭೇದಜ್ಞಾನವಿದೆ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪರದ ಅಭಾವವಿದೆ ಮತ್ತು ಪರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಭಾವವಿದೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಭೇದಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಬೇಕಾದರೆ ಅನಂತ ಸಿದ್ಧರುಗಳ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ ಸಂಖಾರೀ ಜೀವರುಗಳ ಸತ್ಯಗಳು ನನ್ನ ಸತ್ಯಾದಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಜೀವರುಗಳ ಸತ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ಬೇರೆಯೇ ಇವೆ. ನನ್ನ ಗುಣಗಳು ಅವರುಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಿವೆ. ನನ್ನ ಪರಿಣಾಮನವು ಅವರುಗಳ - ಪರಿಣಾಮನದಿಂದ ಬೇರೆಯಿದೆ. ನಾನು ಸಂಯೋಗಗಳ ಜಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಇದ್ದೇನೇ ಮತ್ತು ಶಾದಿ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವೆನು.

ನಾನು ಆಕಾಶದಯ ಶುದ್ಧನಿದ್ದರೂ ಸಚೇತನನಿದ್ದೇನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೀಹಲು ಸುದ್ದು ಆಯಾಸು ಜಯ ತೇಹಲು ಅಪ್ಪಾ ಪುತ್ರ
ಆಯಾಸು ವಿಜದು ಜಾಣ ಜಯ ಅಪ್ಪಾ ಜೀಯಣುವಂತ್ತು ॥59॥
ಅಗಸ್ತಯ ನಿಜ ಆತಮನು ಶುದ್ಧನೇ ಇರುವನು ಎಲೆ ಜೀವ
ಅಗಸ್ತಯ ನೇ ಜದವೆಂದರಿ ಜೀತನವೆಂದರಿ ಅತ್ಯನನು ॥59॥

ಅಥವಾ:- ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ! ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶವ ಶುದ್ಧವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನು ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾಗೆನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಜಡ ಅಚೇತನವೆಂದು ತಿಳಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯನನ್ನು ಸಚೇತನನೆಂದು ತಿಳಿ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪರದ್ವಷ್ಟಗಳಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರದ್ವಷ್ಟಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶವ ಶುದ್ಧವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನು ಸ್ಥಾಬಾವದಿಂದ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾಗೆನೆನ್ನೆ. ಇದು ವರ್ಣಗಳ ಮೇಘಮಾಲೆಯಿರಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಇದು ದ್ರವ್ಯಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಅದರೆ ಅವುಗಳ ವರ್ಣದಿಂದ ಆಕಾಶವು ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವು ಸಮಸ್ಯೆ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಅಲಿಪ್ತವಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನು ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಪರ ಪಸ್ತುಗಳಿಂದ ರಂಜಕನಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಇಂಥ ಶುದ್ಧತ್ವನೆನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಯೋಗಾರವಿದೆ.

ಆಕಾಶವು ಶುದ್ಧವಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯನು ಕೂಡ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾಗೆನೆ. ಅದರೆ ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ! ಆಕಾಶವು ಜಡವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀತನಾ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅತ್ಯನು ಜೀತನಿದ್ದಾಗೆನೆ. ಆಕಾಶವು ಆಕಾಶದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅತ್ಯನು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಿದ್ದಾಗೆನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ! ಇವರೆಡರಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾನ ಅಂತರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೀನು ಜ್ಞಾನಸ್ಥಾಪನಾದ ಅತ್ಯನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು! ಅತ್ಯನು ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಇದ್ದಾಗೆನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಆ ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಸ್ಥರ್ಮಾಪದ ಅತ್ಯನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ! ಜಾಗ್ರತನಾಗಿ ನಿಜ ಶುದ್ಧತ್ವನೆನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಕಾಶವು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವವಾಷಾಪಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ-ವನಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಕೂಡ ಸರ್ವವಾಷಾಪಿಯಿದ್ದಾಗೆನೆ. ಅವನು ಕೂಡ ಸರ್ವವಾಷಾಪಿಯಿದ್ದಾಗೆನೆ.

ಜೀವ ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಮಸ್ಥಭಾವಿಯಿದೆ. ಪಾರಿಣಾಮಿಕ ಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾನು ಮೊದಲಾಗಿ ಅರು ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಪರಮ ಸ್ಥಭಾವಿಯಿವೆ. ಅಪ್ರಗಳ ಪರಮ ಸ್ಥಭಾವವನ್ನು ಆತ್ಮನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಗುಣದ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾರ್ಮಾಣಿಕ ಗುಣಗಳ ಅಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆಕಾಶ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಸಮಾನವಿವೆ, ಆದರೆ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳ ಅಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೃಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿದೆ.

ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಜಡ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಶುದ್ಧವಿವೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನು ಹಾಡ ಬ್ಯಾತನ್ಯ ಸ್ಥಭಾವದಿಂದ ಶುದ್ಧನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಅಪ್ರಗಳಿಗಂತೂ ಶುದ್ಧತೆಯು ಅನಾದಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ. ಆದರೆ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂಧ ಜೀವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಭಾವದ ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿ, ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಆ ಶುದ್ಧತೆಯ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಿವಾರಣಾದ ಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಚೀತನ ಸ್ಥಭಾವಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಚೀತನತೆಯಿಂದ ಜಾಗ್ರತನಾಗಿ ಚೀತನದ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯ ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಹಾಗ ತನ್ನ ಅಂತಯ್ದರಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಖಾಸಗಿಗ್ಗಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥರಹ ಜೀ ಚೋವಹಿಂ ಅಸರೀರು

ಬಾಹುದಿ ಜಮ್ಮಿ ಇ ಸಂಭವಹಿಂ ಪಿವಹಿಂ ಇಜಣಿಂ-ಖೀರು ||60||

ನಾಸಾಗ್ರದಿ ತಾ ತನೋಳಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅಶರೀರಿಯನು

ಹೇಸಿಕೆ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯನು ಅವನು ಕುಡಿಯನು ಜನನೇ ಕ್ಷೀರವನು ||60||

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಜ್ಞಾನಿಯು ನಾಸಿಕದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಅಂತಯ್ದರೊಳಗೆ ಶರೀರದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ನಿಜ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಪ್ರಾನಃ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಜನನಿಯ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಸಾಗ್ರದೃಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಅಂತಮೂರ್ಖಿದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ಥಭಾವಿಯಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಶರೀರ ರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಶುಂದರಣಾದ ಸಮಾನನಾದ ನಿರ್ಮಲ ನಿಜ ಆತ್ಮನನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಾರೆ - ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ತನ್ಮ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪೂರ್ವಜ್ಞಾನದಶೇಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಧನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾನಃ ಮತ್ತೊಂದೆ ಮಾತೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದು ಆ ಮಾತೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಲಜ್ಜಾ ಜನಸರ್ವಾದ ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಸಂವಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಪತಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚೈತನ್ಯ ಬಿಂಬವನ್ನು ಅಗ್ರ ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂತಯ್ದರಲ್ಲಿ ಅದರ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವುದು. ಆದು ಅಂತಯ್ದರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಆದಮೇ ನಿಜವಾದ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ. ವಿಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮ ವಸ್ತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಸ್ಥಭಾವ ದೃಷ್ಟಿ ತೊಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾಸಾಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವಾನಂದವು ಅದು ಆತ್ಮನ ನಾಸಿಕ (ಸಾಮಘ್ಯ)ವಿದೆ. ಆದರ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತ್ಮನು ರಷ್ಣಸಲ್ಪದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮ ಸ್ಥಭಾವದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜನರು ಮಹಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಾಸಿಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ; ಏನಾದರೂ ಅವಮಾನವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮೂಗು ಕ್ತರಿಸಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ

ಅತ್ಯನ್� ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೆಂದರೆ 'ಕೇವಲಜ್ಞಾನ' ವಿದೆ ಅದು ಅತ್ಯನ್ತ ನಾಸಿಕವಿದೆ. ಅತ್ಯನ್ತ ಕೇವಲಜ್ಞಾನರೂಪ ವೈಭವದ ಅಧಿಪತಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಅಹಹೆ! ಈತನ್ ಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ ಜ್ಞಾನವೆಷ್ಟು ಅವನ ಶಾಂತಿಯಿಷ್ಟು ಮತ್ತು ಅವನ ಅನಂತಬಲ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗುಗಳ ಮಹಿಮೆಯು ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅನಂತ-ಅನಂತ-ಅನಂತ ಅತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಅದು ಅತ್ಯನ್ ನಾಸಿಕವಿದೆ. ಅತ್ಯನ್ ಸಮಾನವಾಗಿ ಚೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಂತಹಗಂದು ಮಾಡುವುದು? ಇಂಥ ಅತ್ಯನ್ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾರಣಾವನ್ನು ಹಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇದು ಅಂತರ್ಯಾದ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಧ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನ್ ಅನಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಅನಂತದ ಒಂದು ಭಾಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟು ವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಯಾವ ಅತ್ಯನ್ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳು ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅತ್ಯನ್ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಂಥವರ ಜನ್ಮ - ಮರಣಗಳು ಕೂಡ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಚೇವನು ಶಾಂತ.... ಶಾಂತ ವಿಕಲ್ಪರಹಿತ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ರಾಗರಹಿತ ವಿತರಾಗ ತತ್ತ್ವಘನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಹರಿಸುವನು - ನಿರ್ಮಲ ಪರಿಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವನು ಅವನು ಧನ್ಯನಿದಾನೆ. ಶರೀರ ರಹಿತನಿದ್ದರೂ ಶರೀರ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಿರುವ ಅತ್ಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಗ, ಸಂಯೋಗ, ನಿರ್ಮಿತ ಮತ್ತು ವಿಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಂದ ಮಾಡಿ ವಿತರಾಗ ತತ್ತ್ವಘನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ವ್ಯನಃ ಮಾಡಬೇಕು, ವಿಕಲ್ಪದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಅಂತರ್ಯಾದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿರದ್ವಾಢಿಯನ್ನು ತೋಡಗಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಾಕಾರವಾಗಬೇಕು ಇದುವೇ ಯಥಾರ್ಥ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅಯ್ಯಾ! ಮೋಕ್ಷದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಕೆ ಮಹಡಕ್ಕಿರುವೆ, ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆಯಂತೂ ನಿನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆಯಿಂದು ಪ್ರವರ್ಚನಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಜ್ಞಾನೀ ಜನರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಮಾತ್ರ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಇದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆಯಿಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಹಾರವು ಆಧಾರರೂಪವಿದೆ, ಸಹಾಯಕವಿದೆಯಿಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಅದರೆ ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರದ ಫಲವು ಸಂಖಾರವಿದೆಯಿಂದು ಆ ಭಗವಂತರುಗಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ಯಾರು ಅತ್ಯನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅತ್ಯನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರರಾಗಿ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಅನುಭವರೂಪದ ಧ್ಯಾನಾಗಿಯು ಕರ್ಮಕಲಂಕವನ್ನು ಸುಷ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆಯಿಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮಸ್ಯೆ ಧ್ಯಾನದ ಕ್ಷಯಿಯಿದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕ್ಷಯಿಗಳು, ವಿಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರ ಉಳಿದು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ವ್ಯವಹಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಅದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಲ್ಲ; ಅಭ್ಯಂತರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ನಿಶ್ಚಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುದು-ಲೀನವಾಗುವುದು ಅದುವೇ ನಿಜವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇಂಥ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಗುರುಗಳು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ:- ಅತ್ಯನ್ ತಾನೇ ತನ್ನ ಗುರು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನಗೆ ಅಭ್ಯಂತರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಯಾರು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಗುರುಗಳಿನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೆ ಅತ್ಯನ್! ನೀನು ಜ್ಞಾನಮಂಯನಿರುವೆ, ನೀನು

ಅನಂದಮಹಿಲೆಯನಿರುವೆ, ನೀನು ಪರಿಪೂರ್ಣನಿರುವೆ, ನೀನು ಶದಾ ತುದ್ವನಿರುವೆ, ನೀನು ಅನಾದಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಿಂದ ತಾನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ವರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಗುರು ಇದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮನು ಗುರು ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪದ ಶ್ವಜ್ಞೀಯೇ ಅವನ ಶಿಷ್ಟನಿದಾನೆ. ಪರ್ಯಾಯವು ಆತ್ಮ ದ್ರವ್ಯದ ವಿನಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮದ್ವಾ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಇವರು ಗುರು - ಶಿಷ್ಟಗಳವೆ. ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾಮ ಭೇದದಿಂದ ಭೇದವಿದೆ, ಲಕ್ಷಣ ಭೇದದಿಂದ ಭೇದವಿದೆ, ಭಾವ ಭೇದದಿಂದ ಭೇದವಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶದ ಅಂತರ್ಕ್ಷಯಿಂದ ಅಭೇದವಿದೆ. ಇನ್ನು ದ್ವಾರಾ ಧರ್ಮವು ಶಾಶ್ವತ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮವಿದೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯವು ಕ್ಷಣಿಕ ಧರ್ಮವಿದೆ. ದ್ವಾರಾ ರೂಪದ ಗುರುವಿನ ಆಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಯರೂಪದ ಶಿಷ್ಟನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಿಮೋಹಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಮೂರ್ತಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅಸರೀರು ವಿ ಸುಸರೀರು ಮುಣಿ ಇಹು ಸರೀರು ಜಡು ಜಾಣಿ

ಮಿಚ್ಚಾ-ಮೋಹು ಪರಿಚ್ಛಯಾಹಿ ಮುತ್ತಿ ಹೆಯಂ ವಿ ಈ ಮಾಣಿ ॥61॥

ದೇಹವ ನೀ ಜಡವೆಂದು ತಿಳಿ ಅಶರೀರಿಯನು ಸುಶರೀರಿ ತಿಳಿ

ಮೋಹ ಮೇಣ್ಡಿಫ್ಫ್ರೆವ ಪರಿಹರಿಸಿ ಜಡದೇಹವನು ಪರವೆಂದು ತಿಳಿ ॥61॥

ಅರ್ಥ : - ಆತ್ಮನು ಜಡ ಶರೀರದಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಸುಶರೀರದಿಂದ ಸಹಿತನಿದಾನೆ. ಪುರಮ ಭಾವವು ಅದು ಆತ್ಮನ ಶರೀರವಿದ್ದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶರೀರವಯತೂ ಜಡವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಜಡದೇಹದ ಕುರಿತಾದ ಮಿಥಾಮೋಹದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ನಿಮೋಹಿಯಾಗು.

ತನ್ನ ಶರೀರ ರಹಿತನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನ ಶರೀರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಈ ಪುದ್ಧಲದಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡ ಶರೀರವನ್ನು ಜಡ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನರಹಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಮಿಥಾಮೋಹದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಈ ಮೂರ್ತಿಕಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನದೆಂದು ಮನ್ನಿಸಬಾರದು.

ಆತ್ಮನ ಸಾಧಕನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಜಡ ಶರೀರದಿಂದ ರಹಿತ ಜ್ಞಾನಶರೀರಯಿಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಪುದ್ಧಲ ಪರಮಾಣಗಳಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡ ಈ ಜಡ ಮೂರ್ತಿ ಶರೀರವನ್ನು ಕಾರಾಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಶ್ವತಿಯೋಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆತ್ಮನ ಜಡಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಪರದ ಜಡಯಿರುವ ಶ್ವತಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಆತ್ಮನಾದ 'ನಾನು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಸುಖದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಿದ್ದೇನೆಂ'ಬ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅಭಿರುಚಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಶರೀರದ ಸಾಧನಗಳನ್ನೇ ಹಿತಕೂರಕವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆದರ ಮಾಡುವನೆ. ಶರೀರವು ನಿರೋಗವಿರಬೇಕು, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳಿಯದಿದೆಯಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಗಳೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಧಕನೇ ! ನೀನು ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನ ನಿರೋಗತ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗಿರುವೆ. ಇಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದ ನಂತರ ಪರದಲ್ಲಿನ ತನ್ನನದ ಮನುಷ್ಯರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿನ ಆನಂದದ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿದೆಯೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. 'ಶರೀರವು ನಿರೋಗವಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸುಖ'ಯಿಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಗ್ನಿರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಶ್ವಿತನ್ನ ಶರೀರನಿದ್ದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಸುಖ ಮತ್ತು ಆನಂದವಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ಸರ್ದೇ ಬಾಹ್ಯದೊಳಗಿಂದ ಸುಖಿದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದು ಅದಂತೂ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮೋಹಿ ಜೀವರುಗಳು ದಯಿ-ದಾನ-ಪ್ರತಿ-ಭಕ್ತಿ ಮೌದಲಾದುವನ್ನ ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರು ಈ ಭವ ಮತ್ತು ಪರಭವದಲ್ಲಿ ಭೋಗ ಭೋಗಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಪಾರೀ ಜೀವದ ಮನ-ಪಚನ-ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮೋಹದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಭರವಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಮಿಥ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸಮೃಗ್ರಹಣ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂಥ ಶಾಧಕ ಜೀವರುಗಳು ನಿತ್ಯಿತರಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದಾಗ ಆತ್ಮನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳ ತಮ್ಮನವು ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗಿಗೆ ಕಹಿಯಾದ ಹಿಷಧವನ್ನ ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃಕ್ಷಾದ್ವಷಿಯಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಚಾರಿತ ಮೋಹದ ಉದಯ ವರದಿಂದ ಹೇಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವಿಷಯ - ಭೋಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಭಾವನೆಯಂತೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಶ್ರೀಪ್ರವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದಿರುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಂತೂ ತಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ಥರಾಪನೇ ಇದೆಯೆಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ರಾಗ ವರದಿಂದ ಭೋಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಂತೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ರಾಗ ಮತ್ತು ಪರಗಳೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಸಮೃಕ್ಷಾದ್ವಷಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ಥರಾಪನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮನುಭವದ ಫಲವು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸುಖಿವಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಗ, ಪುಣಿ, ಪಾಪ, ವಿಕಾರೀ ಭಾವಗಳ ಫಲವು ಚತುರ್ಗತಿಗಳ ದುಃಖಿವಿದೆಯಿಂಬ ಮಾತ್ರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳಿಲಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗ ಆತ್ಮನುಭವದ ಫಲವು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖಿವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅಪ್ರಾಣಿ ಅಪ್ಯ ಮುಣಂತಯಹ ಕಿಂ ಸೇಹಾ ಘಲು ಹೋಜಿ

ಕೇವಲ-ಜ್ಞಾನೀ ಏ ಪರಿಣವಜಿ ಸಾಸಯ-ಸುಕ್ಯಾ ಲಹೇಜ ॥62॥

ತಿಳಿದರೆ ಆತ್ಮನಿಂದಾತ್ಮನು ದೊರಕದ ಫಲವು ಯಾವುದಿದೆ ?

ಹೊಳೆವುದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭೇ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದು ॥62॥

ಅರ್ಥ :- ಆತ್ಮನನ್ನ ಆತ್ಮನ ಮೂಲಕ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವ ಫಲವು ತಾನೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ ? ಉಳಿದವರುಗಳ ಮಾತೇಕ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಜ್ಞಾನಸ್ಥರೂಪನಾದ-ಅನಂದರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಕ್ತಿಯಿಳ್ಳ ಆತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಿರತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪೂರ್ಣ ಶಾಂತಿಯು ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಮೃಗ್ಂಜಾನ ಪರಿಣಾಮವನದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸುಖಿವನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನುಭವದ ಫಲವು ಅಚಂತ್ಯಾದಿದೆ, ಅನುಪಮವಿದೆ.

ಯಾರು ಆತ್ಮನಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅವರು ದ್ವಾರಾಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಆತ್ಮನನ್ನ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಎನೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದು ಅದು ಯೋಗಸಾರವಿದೆ; ಮತ್ತು ಅದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನನ್ನ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮಹದಾನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮಾತೇನು ಹೇಳುವುದು ! ಆ ಅನಂದದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಪದವಾಗಲಿ ಆಧವಾ ಕ್ರಮವೆಯ ವೈಭವವಾಗಲಿ ಯಾವ ಲೇಕ್ಕಾನ್ನು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಪದ ಮತ್ತು

ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪದಗಳು ಇವು ಪ್ರಣಿಡ ಫಲಗಳಿವೆ. ಅತ್ಯಜಾನದ ಫಲದಲ್ಲಂತೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣ ಸುಖವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಗದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವೈಭವಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೃಜನಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಂತೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಿವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಅತ್ಯಜಾನದ ಪರಮಾರ್ಥ ಫಲವಿದೆ. ಅತ್ಯಜಾನದ ಮಹಿಮೆಯು ಅಪಾರವಿದೆ.

ಈ ಯೋಗಸಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾರಭೂತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಣಿ - ಪಾಪರೂಪದ ವಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರೀರ ಮೌದಲಾದವುಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಅತ್ಯನು ಆನಂದದ ಸಿಂದಿನಿದಾನೆ. ವಿಕಾರವು ಅದು ಅಸ್ವವ ತತ್ತ್ವವಿದ್ಬು ದೇಹಾದಿಗಳು ಅಜ್ಞವ ತತ್ತ್ವವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅತ್ಯನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಜೀವತತ್ವವಿದಾನೆ. ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಆನಂದ, ಶಾಂತಿ, ವಿರ್ಯ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ವಿಭುತ್ವ, ಸ್ವಭುತ್ವ ಪ್ರಕಾಶ ಮೌದಲಾಗಿ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಅತ್ಯನನ್ನು ಅತ್ಯನಿಂದ ಎಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕ್ಷೇಪದೊಳಗೆ ಸಾರದಲ್ಲಾ ಸಾರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಭೀರಕರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಕಾರ ರಹಿತ ನಿಜಾತ್ಯನನ್ನು ವಿಕಾರ ರಹಿತ ನಿಜ ಪರಿಣತಿಯಿಂದ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವುದು ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ ಎಂದರೆ ನಿಜ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಪರಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಂತೆಯೇ ಯಾವ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದು? ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಫಲಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿ-ಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು, ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದದ ಅನುಭವವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕ್ರಮ - ಕ್ರಮದಿಂದ ಅನುಭವದ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಾನುಭವದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ-ತಪಸ್ಸು ಮೌದಲಾದವುಗಳ ಶುಭ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅದರೆ ಅವು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವದ ಸಾಧನವಂತೂ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಏತರಾಗ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಅತ್ಯನ್ ಜ್ಞಾನವು ಏತರಾಗಿ ಪರಯಾರ್ಥದ ಮೂಲಕವೇ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಸಮೃದ್ಧಿಕಾನ - ಜ್ಞಾನ - ಚಾರಿತರೂಪದ ಏತರಾಗ ಪರಯಾರ್ಥದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಅತ್ಯನ್ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಾಧ್ಯಿನವಾದ ಅಪೂರ್ವ ಅನಂದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದದ ಪ್ರಾಂಜನಿದಾನೆ, ಅವನೊಳಗಿಂದ ಅನಂದವೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಅನಂದವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅರಹತ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಭಗವಂತರ ಅನಂದವಿರುತ್ತದೆ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಅನಂದವು ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಅನಂದದ ಎದುರಿಗೆ ಇಂದ್ರನ ಇಂದ್ರಾಸನವು ಕೂಡ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಳಕು ಹುಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಯ ಸಮಾನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ತೋಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ರಾಣಿಯರಿರಲಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವೈಭವವಿರಲಿ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಮಹಡಿಯರು ರಾಜರುಗಳು ನಡೆಮಸ್ತಕರಾಗಿ ಅಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಲು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿರಲಿ, ಜೀಯ ಹಂಡಾದವರೆಂದು ನಿರಂತರ ನಯ - ವಿನಯಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಒಹೋ! ನನ್ನ ಅನಂದವಂತೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದೆಯಲ್ಲ! ನನ್ನ ಅನಂದದ ಎದುರಿಗೆ ಈ ವೈಭವದ ಬೆಲೆಯೇನೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಗೃಹಸ್ವನಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಜಾನಿಯಾದ ಮುನಿಯಿರಲಿ, ಅದರೆ ಅವರ ಅನುಭವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕ್ರತಿಯು ಆಯತಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ ಗುಣಗಳ ಭಾವದ ಅಚಂತ್ಯತೆಯಂತೂ ಅಪಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೂಡ ಅನಂತವಿದೆ, ಅಂತಹ ವಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಪಾರವಿದೆ. ಈ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಧಾರಕನಾದ ನಿಜಾತ್ಯನ್ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಶುದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಯಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವನ ಕಲ್ಲುಗಳು ರತ್ನವನ್ನ ಪರಿಕ್ಷೇಪುತ್ವವೆ ಅವನೇ ರತ್ನ ಪರಿಕ್ಷೇಕನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಏಯ್ಯವು ಆತ್ಮ ಸ್ಥೂಪದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಏಯ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನನ್ನ ಭೇಯವನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅದನ್ನೇ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಯರೇ ! ಇದಂತೂ ಆಗಮ್ಯವನ್ನು ಗಮ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಎಂದರೆ ಸಾಧಕತನವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮಯದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಇದರ ಫಲವು ಅನಂತ ಸಮಯದಿರುತ್ತದೆ. ಅಹಮ! ಒಂದು ಗಾಢಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೂದು ಭಾವ ತುಂಬಿ ಬಿಟಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ತನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಯಾವ ಫಲದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಭಾಯ ಯೋಗೀಂದುದೇವರು ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೂಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ಅದರಿಂದ ಅನುಭವದ ಅನಂದದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರತ್ನತಯ ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಭವದ ಮೊದಲನೆಯ ಫಲವು ಅರ್ಥಿಂದಿಯ ಅನಂದದ ಅನುಭೂತಿಯಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಫಲವು ಏಯ್ಯದ ಉಲ್ಲಿಸಿತನವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಾಣ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯಿಂಬ ಏಯ್ಯವು ಉಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಪ್ರಾಣ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆದೇ ತೀರುವನು. ಉಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಏಯ್ಯವುಳ್ಳವನೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪಾಮರನ ಏಯ್ಯವು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಉಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಏಯ್ಯ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ಕ್ಷತ್ರರೂಪದಿಂದ ಏಯ್ಯಗುಣವಿದೆ, ಅದರ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈಗ ನಾನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದೇ ತೀರುವೆನಂಬುದು ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನಂದು ಅವನ ಏಯ್ಯವು ಉಪ್ಪುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನಾಗುವುದು, ಕೇವಲಜ್ಞಾನದವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಲುಪುವೆನಂದು ಅವನಿಗೆ ಎನಿಷ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಂಥ ಹೀನ ಏಯ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಎಂದೂ ಬದಲಾಗಿ ಅದ್ವ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಮ್ಮೆ ಜಾಗ್ರತ್ತಗೊಂಡ ಏಯ್ಯವು ಎಂದೂ ಹಿಂದೆ ಹೊರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಯೋವಶಮ ಸಮೃದ್ಧಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಕ್ಷಾಯಿಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕ್ಷಾಯಿಕವಿದ್ದರೆ ಅದು ಶುಳ್ಳಧಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಶುಳ್ಳಧಾನವಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಶುದ್ಧ ಮಹಿಮಾವಂತಾದ ಆತ್ಮದೃಷ್ಟಿ ಸ್ವಭಾವದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಉಪ್ಪುತ್ತಿರುವಂಥ ಏಯ್ಯವು ಎಂಥ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಯಿಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾದಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಶುದ್ಧತೆ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಸ್ಥಿರತೆ, ಅನಂದದ ವ್ಯಾದಿ ಸ್ವರ್ಪತೆಯ ವ್ಯಾದಿ, ಪ್ರಭುತೆಯ ಉಗ್ರತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮುದ್ರ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ದಿಯ ವ್ಯಾದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಏಯ್ಯದ ಶೌರ್ಯವು ಜಾಗ್ರತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಕಳ್ಳು ಮುರಿದು ಹೋಗಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪತೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಅನುಭವದ ಆನ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವವು ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪಾಪ ಕರ್ಮದ ಅನುಭಾಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಕರ್ಮದ ಅನುಭಾಗವು ವ್ಯಾದಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಯುಕರ್ಮವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ? ಹೆಚ್ಚುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವಾದ ಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದವರಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಆಯುಷ್ಯವು ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಹೋದರೆ ದೇವನಾಗಿ ಜನ್ಮಿತಾಳುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗಿ ಉತ್ಪಮ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಒಂದರೆ ಭವಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ

ರಾಗದ ಮಂದತೆಯಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಅವಿಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದುವೇ ಮುಂದುವರೆದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮಾನುಭವದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಚೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರು ಹೊಡ ಶಾಸ್ವತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವದ ಜಾತಿಯು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯಿಂದರೆ ಅದು ಮುಂದೆ ಹೋದಂತೆ ವ್ಯಾಧಿಯಂತೂ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಭವಗಳು ಪ್ರಣಾದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೇನೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಎಲೆ - ಹೊವಿರಚೆಕು, ಬರುತ್ತವೇ; ಅನಂತರ ಆಮ್ಮರೂಪದ ಫಲಗಳು ಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಾದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಶುಭರಾಗದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸುವಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಪ್ರಾಣಾನಂದವಾದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಸುವಿವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾರ್ಥವೇನಂದರೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮಾರ್ಗವು ಕೊಡ ಒಂದು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಮಾಡುವಂಥಾನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿಶ್ರಾಯಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಾಗಿ ನಿವಾಣ ತಲುಪ್ಪವ ಸಲುವಾಗಿ ಆತ್ಮಾನುಭವಿಗಳು ಸುವಿ ರೂಪದ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗ ಮೊದಲಾದ ಅನೂಕೂಲ ಸಂಯೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಸಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಎಂಟೂ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧ ದರ್ಶಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಚೈತನ್ಯ ರತ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋದ ರತ್ನಾಕರನ ಮೇಲೆ ಯಾರು ದೃಷ್ಟಿಯಿಡುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ಭಗವಂತರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭ.ಕಂದಪಂಡಾಚಾರ್ಯ ದೇವರು ಮಹಾವಿದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನ ಸೀಮಂಧರ ಪ್ರಭುಗಳ ಹ್ತಿರ ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಭರತಕ್ಕೆತ್ತದ ಮಹಾನ ಸಮರ್ಪ ಧರ್ಮಧರ್ಮರಂಧರ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತು ಬಂದಿತ್ತು. ಆಚಾರ್ಯ ದೇವರು ಈಗ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಉಗ್ರತೆಯ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.

ಆತ್ಮನ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಏಯಾದ ಸ್ವರ್ಗಾವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅನಂತ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪರಭಾವದ ತ್ಯಾಗವು ಅದು ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗದ ಕಾರಣವಿದೆಯಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಚೇ ಪರಭಾವ ಕರ್ಪಾರ ಮುಣಿ ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪ ಮುಣಂತಿ

ಕೇವಲ-ಣಾಣ-ಸರೂಪ ಲಜ ತೇ ಸಂಸಾರ ಮುಂಚತಿ ||63||

ಪರಭಾವವ ಪರಿತೆಜಿಸಿ ಮುನಿ ಆತ್ಮನಿಂದಾತ್ಮನ ತಿಳಿಯುವರು

ಮರೆವರು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದೊಳು ತೋರೆವರು ಈ ಸಂಸಾರವನು ||63||

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಮುನಿರಾಜರು ಪರಭಾವಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಅವಹ ! ಮುನಿರಾಜರಂತೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶಾರಭೂತವಾದುದನ್ನೇ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತ್ಯಾಗ ಎಂದರೆ ವಿಕಲ್ಪಗಳ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ಪರಭಾವಗಳ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳು ಶುಭಾಶುಭ ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಪರಭಾವಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನರೂಪದ ಸ್ತುಕಾಶ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭವತಾಪದ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಯಾರಿಗೆ ಧರ್ಮ ಮಾಡುವುದಿದೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕುದೇವ, ಕುಶಾಸ್ತ ಮತ್ತು ಶುರುಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. ರಾಗ-ದ್ವೈಪವ್ಯಾಳ ದೇವ, ಪರಿಗ್ರಹಯುಕ್ತ ಆತ್ಮಜಾನದಿಂದ ಶೂನ್ಯ ಕುಳಿಜಾನಿಯಾದ ಗುರು ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಹಿಂಸೆ, ಅಸತ್ಯ, ಕಷತ್ವ, ಚೇಚೆ, ಪರಸ್ಪ್ರ ಸೇವನೆ, ವೇಶ್ಯಾಗಮನ, ಜೂಜು ಆಡುವುದು ಮೊದಲಾಗಿ ಈ ವಳು ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಾಸನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅನ್ನಾಯೆದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಗಾಣಿಯೆನಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಸ್ತುಕಾರ ಕುದೇವಾದಿಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೊದಲಾದವರು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಏತರಾಗ ದೇವ, ಆತ್ಮಜಾನಿಯಾದ ನಿಗ್ರಂಥ ಗುರು ಮತ್ತು ಅನೇಕಾಂತಮಯ ವಸ್ತುಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವರುಗಳ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮನನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ನಿಜವಾದ ದೇವ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗುರುಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅತ್ಯನ್ತ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ನಾಶವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಿಸಿ, ಜ್ಞಾನ, ಜಾರಿತ್ವದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜ ಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಮೃದ್ಧಿ ಚಾರಿತ್ವವಿದೆ. 'ಸ್ಥರೂಪೇ ಚರಣಂ ಚಾರಿತ್ರಂ'-ಎಂದು ಅಗಮವಾಕ್ಯವಿದೆ.

ಸಮೃದ್ಧಿಸಿದವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪರಭಾವ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಮೊದಲಾದವರುಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಸ್ಥರೂಪದ ದೃಷ್ಟಿ - ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರತೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನತೆಯ ರೂಪದ ಸ್ಥರೂಪಾಚರಣ ಚಾರಿತ್ರವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ತುಕಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಸಿದವರೆ ಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ ಇವರಿಂದ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ನಿಜಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಿಮಿತ್ತಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಆಗುವಂಥ ಪುಣಿ - ಪಾಪ ರೂಪದ ಅನಿತ್ಯ ಭಾವಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಪರದೇಶೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧುಗಳು ಈ ದೇಶದವರುಗಳಲ್ಲ

ಆತ್ಮಾನುಭವ ಪಡೆದು ನಾವು ಹಾರಿಹೋಗುವೆವು ಸಿಧ್ಘಸ್ಥ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ವಿಕಲ್ಪಗಳ ದೇಶವು ಅದು ನಮ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುಣಿ - ಪಾಪದ ಭಾವಗಳು ಅವು ಅತ್ಯನ್ತ ದೇಶದವರುಗಳಲ್ಲ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಂತೂ ಅನಂತ ಅನಂದದ ದೇಶನಿದ್ದಾನೆ, ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವದೇಶವಿದ್ದು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೋಗುವೆವು. ಅಯ್ಯಾ ಮಹನೀಯ ! ಏತರಾಗಿ ಸಂತರ ಸಿಂಹ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ ! ಆಬಾಯ ಯೋಗಿಗಿಂದುದೇವರು ವನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ - ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಗರ್ಜನೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಿಜ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ನೀನು ಅನಂತ ಸಿದ್ಧ ಪರಿಫರ್ಯಾಯಗಳ ಹಿಂಡನಿರುವೆ. ಇಂಥ ನಿಜ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಯಾರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಅವರನ್ನು ಮುನಿರಾಜರು ಈಗ ನಿಗೇನು ಮಾಡುವುದು ಬಾಕಿಯಿದೆಯಿಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಏನೆಲ್ಲವೂ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವದೇಶದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವನು ಪುಣಿ - ಪಾಪಗಳನ್ನು ತಮ್ಮವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವವರಂತೂ ನಿಜವಾಗಿ ಪರದೇಶಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಿಂದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪರಮ ಪಾರಿಖಾಮೀಕ ಭಾವರೂಪ ಜೀವತ್ವ ಸ್ಥರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಅವನ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುವುದು ಅದು ನಿರಂತರದ ಸಲುವಾಗಿ ಅನಂದಾವೃತದ ಪಾನ ಮಾಡಿಸುವಂಥ